

Kommunestruktur i Molde-regionen

Delrapport 4 om styrket lokaldemokrati

Anja Hjelseth og Bente Widenoja Sudbø

TF-notat nr. 19/2015

Kolofonside

Tittel:	Kommunestruktur i Molde-regionen
Undertittel:	Delrapport 4 om styrket lokaldemokrati
TF-notat nr.:	19/2015
Forfatter(e):	Anja Hjelseth og Bente W. Sudbø
Dato:	20.04.2015
ISBN:	978-82-7401-798-6
ISSN:	1891-053X
Pris:	(Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforsking.no)
Framsidedfoto:	Istock.com
Prosjekt:	Molderegionen – konsekvenser av endret kommunestruktur
Prosjektnummer.:	20140990
Prosjektleder:	Anja Hjelseth
Oppdragsgiver(e):	Romsdal regionråd

Spørsmål om dette notatet kan rettes til: Telemarksforsking, Postboks 4, 3833 Bø i Telemark – tlf. 35 06 15 00 – www.telemarksforsking.no

---

Forord

- Telemarksforsking har, i oppdrag sammen med NIVI analyse, fått i oppdrag av Romsdal regionråd å utrede samfunnskONSEKVENSER ved endret kommunestruktur i Molde-regionen. Det skal leveres 5 delrapporter med følgende tema:
  - Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
  - Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
  - Gode og likeverdige tjenester
  - Styrket lokaldemokrati
  - Sluttrapport
- Denne fjerde delrapporten er skrevet av av Telemarksforsking i samarbeid med NIVI analyse og omhandler styrket lokaldemokrati. Rapporten gir en vurdering av dette hovedområdet for de 12 strukturalternativene som inngår i utredningen. Anja Hjelseth og Bente W. Sudbø fra Telemarksforsking, samt Geir Vinsand og Magne Langset fra NIVI analyse, har bidratt i arbeidet.
- Utredningsarbeidet i forbindelse med denne delrapporten er gjennomført i perioden januar 2015 – april 2015.

Innholdsfortegnelse

- Innledning – side 5
- Dagens situasjon i kommunene – side 20
  - Høy politisk deltagelse
  - Lokal politisk styring
  - Lokal identitet
  - Bred oppgaveportefølje og statlig rammestyring
- Lokaldemokratiske endringer ved en kommunesammenslåing – side 51
  - Valgdeltagelse
  - Politisk representasjon
  - Interkommunalt samarbeid
  - Oppgavepotensial ved større kommuner
  - Tiltak for å styrke lokaldemokratiet
- Vurdering av strukturalternativene – side 70
- Oppsummering og videre arbeid – side 180
- Referanser – side 185

Innledning

Bakgrunn

- Romsdal regionråd har gjennomført et forprosjekt om de interkommunale samarbeidene og alternativer for videre samarbeid i regionen.
- Ett av tre delprosjekter i hovedprosjektet er å utrede alternativer for kommunestruktur i Molde-regionen. Denne utredningen gjennomføres av Telemarksforskning i samarbeid med NIVI analyse.
- Utredningen består av 5 hoveddeler:
  - Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
  - Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
  - Gode og likeverdige tjenester
  - Styrket lokaldemokrati
  - Sluttrapport
- Denne rapporten er fjerde delleveranse og handler om styrket lokaldemokrati.

Kort om lokaldemokrati

- Det er viktig at kommunestrukturen er slik at hensynet til demokrati og deltagelse blir ivaretatt. Et levende lokaldemokrati er grunnmuren i folkestyret og er nødvendig for tilliten og legitimiteten til det nasjonale folkestyret. Kriterier som kan legges til grunn for å karakterisere hva som er et godt lokaldemokrati, er blant annet følgende forhold:
  - Nærhet mellom de som styrer og de som blir styrt.
  - Innbyggerne og deres engasjement og deltagelse, både gjennom valg og gjennom pågående prosesser knyttet til aktuelle politiske saker, som for eksempel kommuneplanarbeid, skolestrukturendringer og så videre.
  - Politisk handlefrihet; det vil si at lokalpolitikere har verktøy i sin verktøykasse til reelt å kunne foreta prioriteringer og lede samfunnsutviklingen.
- I det senere har vi sett flere forhold som kan være en utfordring mot lokaldemokrati, blant annet økt fremvekst av interkommunalt samarbeid og økt statlig styring.

Styrket lokaldemokrati

- Problemstillinger som ligger til grunn for arbeidet med denne delrapporten:
  - Hvordan fungerer lokaldemokratiet i kommunene i dag, og hvilke utfordringer står man overfor?
  - Hvilke kanaler for innbyggermedvirkning benyttes i dag?
  - Hvilke opplevelser har man av det økonomiske og politiske handlingsrommet i kommunene, og hva har dette å si for det politiske engasjementet?
  - Hva er de største politiske utfordringene i den enkelte kommune og regionen som helhet?
  - I hvilken grad opplever politikerne at de har regional tyngde og slagkraft, og i hvilken grad kan en kommunesammenslåing føre til at kommunene står sterkere i forhold til fylkeskommunale og statlige myndigheter?
  - Hvordan er de politiske forholdene på tvers av kommunegrensene, og hvilke konsekvenser kan en sammenslåing ha for de ulike politiske partienes sitt arbeid med utforming av framtidig politikk?
  - På hvilken måte kan en kommunesammenslåing bidra til å styrke eller svekke lokaldemokratiet, og hva er de viktigste faktorene som eventuelt vil være utslagsgivende?
  - Dersom den lokalpolitiske representasjonen blir svekket som følge av en eventuell kommunesammenslåing, hvilke avbøtende tiltak kan være aktuelle?
  - Et alternativ til kommunesammenslåing kan være økt interkommunalt samarbeid. Hvilke konsekvenser kan økt interkommunalt samarbeid ha for lokaldemokratiet?

Metode

- Vi har brukt ulike metoder i arbeidet med delrapporten. Det er benyttet eksisterende statistikk fra SSB, og kommunene har blitt bedt om å fylle ut et matrise knyttet til ulike medvirkningsorgan for innbyggerne.
- Det er gjennomført intervjuer med rådmann, administrative ledere og politisk ledelse i de ti kommunene i starten av utredningsarbeidet. Svar fra disse er benyttet i arbeidet med denne rapporten.
- Det er gjennomført en spørreundersøkelse blant kommunestyrene, administrative ledere, tillitsvalgte, eldre- og ungdomsråd i hver av kommunene.
  - Undersøkelsen ble gjennomført i perioden 22.01.15 til 20.02.15. Det ble sendt to purringer (29.01 og 10.02). 76 respondenter i Sunndal fikk ved en feiltagelse ikke tilsendt undersøkelsen 22.01.15, men den ble sendt til disse 03.02.15. Undersøkelsen ble gjennomført ved hjelp av det elektroniske spørreskjemaverktøyet SurveyXact.
  - Spørreskjemaet ble sendt til 697 respondenter via e-post. Av disse var det 26 respondenter som ikke fikk spørreskjemaet grunnet feil e-post, e-postfilter eller lignende. Det reelle utvalget utgjør dermed 671 respondenter. Blant disse er det 410 som (helt eller delvis) har gjennomført undersøkelsen, og 261 som ikke har gjennomført. 355 respondenter har status som gjennomført, dvs. en svarprosent på 53 prosent.
  - Svar knyttet til lokaldemokrati er benyttet i denne rapporten. Resultatene er oppsummert ved hjelp av gjennomsnitt. Respondentene er bedt om å vurdere ulike påstander på en skala fra 1-6, det vil si at et gjennomsnitt under 3,5 ikke gir støtte til påstanden. Et gjennomsnitt over 3,5 gir støtte til påstanden.

Et av målene ved kommunereformen – styrket lokaldemokrati

- Regjeringen har som mål at kommunereformen skal styrke lokaldemokratiet. De ønsker å gjøre dette ved følgende forhold:
  - Større kommuner vil legge grunnlaget for å kunne overføre flere oppgaver og slik styrke kommunene som viktige lokaldemokratiske organer for sine innbyggere. Se mer om forslaget til oppgavemelding senere i rapporten.
  - Større kommuner, med bredt ansvarsområde, vil gi grunnlag for større styringskapasitet og gjennomføringskraft. Kommunal administrasjon med tilstrekkelig kompetanse og kapasitet kan utarbeide gode beslutningsgrunnlag til de folkevalgte og bedre politisk styring, og øke mulighetene for å utnytte det lokalpolitiske handlingsrommet.
  - Kommunene løser sine oppgaver selv og foretar helhetlige prioriteringer. Mindre behov for interkommunale samarbeid, enklere forvaltning for innbyggere og politikere.
  - Færre og større kommuner med god kapasitet og kompetanse, vil kunne gjennomføre en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, og behovet for statlig detaljstyring vil reduseres. Kommunene vil dermed få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbud til innbyggernes behov.

Regjeringens ekspertutvalg

- Ekspertutvalget for kommunereformen ble nedsatt 3. januar 2014. De leverte sin første delrapport 31. mars 2014, som inneholdt kriterier kommunene bør oppfylle for å ivareta dagens kommunale oppgaver. Andre delrapport kom 1. desember 2014. Denne delrapporten har tatt for seg en del regionale og statlige oppgaver, som utvalget med utgangspunkt i kriteriene fra delrapport 1 har vurdert om kan flyttes til kommunene.
- Ekspertutvalget har gitt kriterier som i sum skal ivareta kommunenes fire funksjoner som lokaldemokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver.
- Tabellen under viser hvilke samfunnsmessige hensyn og kriterier ekspertutvalget har lagt til grunn for kommunens rolle som lokaldemokratisk arena:

Kommunens rolle	Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Demokratisk arena	Betydningsfulle oppgaver og rammestyring Lokal politisk styring Levende lokalt folkestyre Aktiv lokal politisk arena	Høy politisk deltakelse Lokal politisk styring Lokal identitet Bred oppgaveportefølje Statlig rammestyring

- De tre første kriteriene er rettet mot kommunene, mens bred oppgaveportefølje og statlig rammestyring er rettet mot staten.

Nærmere om ekspertutvalgets kriterier

- Høy politisk deltakelse
  - Det er viktig å ha et aktivt lokaldemokrati med valgmuligheter både i forbindelse med stemmegivningen og at innbyggerne har mulighet til å få sin stemme hørt mellom valgene. Større kommuner legger i dag i større grad til rette for deltakelse mellom valgene, og de har oftere ulike former for medvirkningsorgan. På noen indikatorer scorer de minste kommunene høyest – valgdeltakelsen ved lokalvalg er størst i de minste kommunene og flere innbyggere i små kommuner har vært i kontakt med ordfører enn i større kommuner. Analyser viser derimot at det er andre forhold enn kommunestørrelse som er avgjørende for valgdeltakelsen.
- Lokal politisk styring
  - Det er avgjørende for lokal politisk styring at den kommunale administrasjonen har nødvendig kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Kommunene bør ha mulighet for en hensiktsmessig lokal organisering og prioritering, og ikke være nødt til å organisere sin tjenesteproduksjon i interkommunale ordninger for å levere lovpålagte velferdstjenester.
- Lokal identitet
  - Lokal identitet kan beskrives ut fra to dimensjoner. For det første opplevd tilknytning til et område, og for det andre felles identitet med andre områder. Det vil være lettere å gjennomføre sammenslåinger med kommuner som i stor grad opplever å ha en interkommunal identitet, enn mellom kommuner som ikke har det.

Nærmere om ekspertutvalgets kriterier

- Bred oppgaveportefølje
  - Utvalget mener at det er sentralt at kommunene fortsatt har ansvar for en bred oppgaveportefølje. Utvalget tar til følge signalene fra regjeringen om at nye robuste kommuner skal tilføres flere oppgaver, og mener i utgangspunktet at flere oppgaver under lokalpolitisk kontroll vil kunne styrke lokaldemokratiet. Etter utvalgets oppfatning er imidlertid det sentrale for kommunens ivaretagelse av sin rolle som demokratisk arena at kommunene allerede i dag ivaretar betydningsfulle oppgaver.
- Statlig rammestyring
  - Etter utvalgets vurdering er det viktig at den statlige styringen blir avpasset slik at det lokale demokratiske handlingsrommet tillater at lokale preferanser i størst mulig grad blir bestemmende for hvordan tildelte oppgaver ivaretas, og for fordelingen av ressurser mellom ulike oppgaver. En kommunestruktur med større og mer robuste kommuner vil etter utvalgets vurderinger redusere dagens behov for detaljert statlig styring.

Kriterier for vurdering

- Høy politiske deltagelse.
  - Valgdeltagelse. Vi har sett på erfaringer fra tidligere sammenslåinger, for å gi en vurdering av om valgdeltagelsen vil endre seg etter en kommunesammenslåing.
  - Størrelse på kommunestyret. Kommunesammenslåing vil samlet sett føre til færre folkevalgte, vi har vurdert hvor stor denne nedgangen vil være i de ulike alternativene.
  - Politisk representasjon. Vi har sett på om en ny kommune vil føre til at innbyggerne får økt valgfrihet i forhold til antall partier å velge imellom.
  - Muligheter for innbyggermedvirkning. Vi har sett på de mulighetene for innbyggermedvirkning som er i hver av kommunene i dag, og vurdert om dette vil endre seg ved en kommunesammenslåing.
  - Samlet poengscore: 40
- Lokal politisk styring
  - Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom. Vi har sett på om kommunene vil kunne få økt kapasitet og mer relevant kompetanse for å legge til rette for lokalpolitisk arbeid. Vi har i dette kriteriet også sett på kommunenes egen oppfatning av politisk handlingsrom.
  - Omfanget av interkommunalt samarbeid. Vi har sett på hvilket behov det vil være for interkommunalt samarbeid i regionen samlet sett ved de ulike alternativene.
  - Poengscore: 20
- Lokal identitet
  - Det er foreløpig ikke gjennomført innbyggerundersøkelser i kommunene i utredningen (med unntak av Sunndal). Det er derfor krevende å si noe om innbyggernes identitet, utover det vi har fått informasjon om gjennom intervjuene i kommunene. Dette er redegjort for senere i rapporten. Vi har derfor vurdert lokal identitet ut fra «hverdagsregioner», med utgangspunkt i at det vil være lettere å bygge en felles identitet i en kommune hvor det er stor interaksjon mellom innbyggerne i dag.
  - Poengscore: 10
- Oppgavepotensial ved større kommuner
  - Regjeringen har lagt fram en stortingsmelding om flere oppgaver til større kommuner. Selv om meldingen ikke vedtas før i juni, gir det en pekepinn på hvilke oppgaver som kan overføres til kommunene. Vi har vurdert hvilket potensial en ny kommune vil ha til å ta på seg nye oppgaver.
  - Poengscore: 20
- Behov for tiltak for et styrket lokaldemokrati
  - Forhold som store avstander og færre folkevalgte vil kunne skape et behov for tiltak for å styrke og videreutvikle lokaldemokratiet i sammenslåingsalternativene (avbøtende tiltak). Vi har gitt en vurdering av behovet for slike tiltak ved de ulike strukturalternativene.
  - Poengscore: 10

Vurderingssystem

- For å gjøre rapporten mer leservennlig, og for å skille de ulike alternativene fra hverandre, har vi brukt tre ulike smileys til å vurdere de ulike kriteriene og til å gi en samlet vurdering. Disse er 😊 , 😐 og 😞 .
- Innenfor hvert kriterium har vi laget et poengsystem for vurdering av ulike strukturalternativ. Det er vist i tabellen under og på de neste sidene. I motsetning til de første rapportene – om samfunnsutvikling og økonomi – er det ikke enkelt å sette absolutte grenser for hvilke poeng hvert alternativ skal få. Men vi har i vurderingene tatt utgangspunkt i kriteriesettet nedenfor.

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil kunne føre til nedgang i valgdeltagelse	0	😞
	Sammenslåing vil kunne føre til liten endring i valgdeltagelse	5	😐
	Sammenslåing vil kunne føre til økning i valgdeltagelsen	10	😊
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre over 50 prosent	0	😞
	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre mellom 25 og 49 prosent	5	😐
	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre mindre enn 25 prosent.	10	😊
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til færre partier å velge mellom	0	😞
	Sammenslåing vil ikke endre antall partier å velge mellom	5	😐
	Sammenslåing vil kunne føre til flere partier å velge mellom	10	😊
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til negativ endring i muligheten for innbyggermedvirkning	0	😞
	Sammenslåing vil føre til liten endring i muligheten for innbyggermedvirkning	5	😐
	Sammenslåing vil føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning	10	😊

Vurderingssystem

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Relevant kompetanse, tilstrekkelig kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i liten grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsform for de involverte kommunene.	0	
	Sammenslåing vil i noe grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsrom for de involverte kommunene	5	
	Sammenslåing vil i stor grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsrom for de involverte kommunene	10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil i liten grad føre til endringer i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen	0	
	Sammenslåing vil bety reduksjon i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen	5	
	Sammenslåing vil føre til tilnærmet ingen behov for interkommunalt samarbeid i regionen	10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i liten grad kalles «hverdagsregioner» i dag, og det vil være en stor jobb å skape en felles identitet	0	
	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i noe grad kalles «hverdagsregioner» i dag	5	
	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i stor grad kalles «hverdagsregioner» i dag, og det vil gjøre det lettere å skape en felles identitet	10	

Vurderingssystem

Vurderingskriterium	Grense	Poeng	Smiley
Oppgavepotensial for en større kommune	Sammenslåing vil i liten grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver. Nye oppgaver vil sannsynligvis føre til økt interkommunalt samarbeid.	0	
	Sammenslåing vil i noe grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver.	10	
	Sammenslåing vil i stor grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver.	20	
Behov for tiltak for et styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i stor grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	0	
	Sammenslåing vil i noe grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	5	
	Sammenslåing vil i liten grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	10	

Samlet vurdering og vekting

- Hver smiley har en poengsum knyttet til seg. Dette er vist i tabellen under. Hvert strukturalternativ kan maksimalt få 100 poeng.
- Vi har til slutt gitt en totalvurdering av hvert alternativ. Alternativ som får poengsum fra 0 – 33 poeng får en sur/rød smiley, alternativ med poengsum mellom 34 – 66 får en middels blid/oransje smiley og alternativ med poengsum fra 67 og over får en blid/grønn smiley.

Vurderingskriterium	Blid smiley 😊	Middels smiley 😐	Sur smiley 😞	Maksimal sum
Valgdeltagelse	10	5	0	10
Størrelse på kommunestyret	10	5	0	10
Politisk representasjon	10	5	0	10
Innbyggermedvirkning	10	5	0	10
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	10	5	0	10
Interkommunalt samarbeid	10	5	0	10
Lokal identitet	10	5	0	10
Oppgavepotensial ved større kommuner	20	10	0	20
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	10	5	0	10
Sum				100

Utredningsalternativer

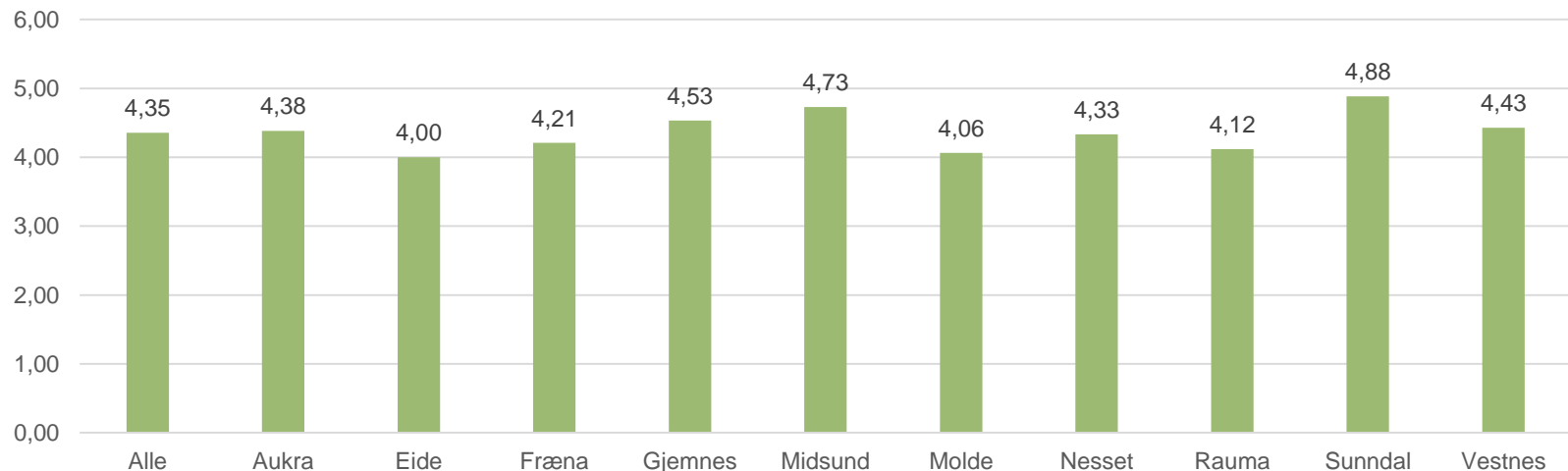
Alternativer	Kommuner
1	Hele ROR – Molde + Vestnes + Rauma + Nesset + Midsund + Aukra + Fræna + Eide
2	Romsdalshalvøya – Molde + Nesset + Midsund + Aukra + Fræna + Eide + Gjemnes
3	Midsund + Aukra + Fræna + Eide
4	Vestnes + Midsund + Aukra
5	Molde + Fræna + Eide
6	Nesset + Sunndal
7	Vestnes + Rauma
8	Molde + Fræna
9	Fræna + Eide
10	Molde + Aukra
11	Midsund + Aukra
12	Midsund + Aukra + Fræna

Dagens situasjon i kommunene

Egenvurdering av lokaldemokratiet

- I spørreundersøkelsen ble politikerne, samt medlemmene av ungdomsråd og eldreråd, bedt om å vurdere lokaldemokratiet i egen kommune. Som vi ser av figuren under, var gjennomsnittet for alle respondentene 4,35, det vil si en positiv holdning til at lokaldemokratiet fungerer bra.
- Resultatene varierer derimot litt mellom kommunene. Kommunene hvor en er mest fornøyd med lokaldemokratiet er Sunndal og Midsund. Kommunene hvor en er minst positive er Eide, Molde og Rauma.

Lokaldemokratiet i min kommune fungerer bra

Svar fra spørreundersøkelsen på påstandene «lokaldemokratiet i min kommune fungerer bra» på en skala fra 1-6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig. Gjennomsnitt.

Høy politisk deltagelse

Innledning

- Det er en betydelig statsvitenskapelig litteratur om sammenhengen mellom demokratisk deltagelse og kommunestørrelse. To konkurrerende perspektiver dominerer:
  - På den ene siden antas det at demokratiet og muligheten for deltagelse best blir ivaretatt i små kommuner. Argumentet er at innbyggerne har en sterkere følelse av tilhørighet og identifiserer seg sterkere med lokalsamfunnet i små homogene kommuner. Det fremheves også at tilgjengeligheten til beslutningstakerne er bedre i små kommuner.
  - På den andre siden antas det at deltagelsen vil bli bedre i store kommuner fordi disse har større handlingsrom og kapasitet, og at det i neste omgang vil stimulere interessen for kommunal politikk og dermed deltagelsen i valg eller på andre måter. Betingelsene for alternative former for deltakelse som aksjonsdemokrati og bruker- og institusjonsdemokrati kan også være bedre i store enn i små kommuner.
  - Et tredje syn kan være at kommunestørrelse i seg selv har liten eller ingen selvstendig effekt på valgdeltagelsen.

Valgdeltagelse

- Valgstatistikken viser at valgdeltakelsen fram til midten av 1970-tallet var høyest i store kommuner, og lavest i små kommuner. I dag er situasjonen motsatt. Det er de aller minste kommunene som har høyest valgdeltakelse. Ved valget i 2011 var deltagelsen i de minste kommunene (under 3000) 6 prosent høyere enn i de største kommunene (over 10.000). En antagelse om at dette skyldes kommunestørrelse er imidlertid problematisk. En kontroll for ulik aldersfordeling i små og store kommuner viser eksempelvis at store kommuner har en yngre befolkning enn små kommuner, samtidig som valgdeltagelsen er relativt lav blant yngre velgere.
- I en analyse utført av Institutt for samfunnsforskning i 2003 pekes det på at det som best forklarer variasjonene i valgdeltakelsen er årsaksmodeller som tar utgangspunkt i sosiale egenskaper ved kommunene. De fant at det er i kommuner som har et aktivt religiøst liv, er store bidragsyttere til nasjonale innsamlingsaksjoner for humanitære forhold, som har en lav skilsmisseprosent og har en aldrende befolkning – altså kommuner der tradisjonelle verdier synes å stå sterkt – som har den høyeste valgdeltakelsen. Dette er gjerne også små kommuner, men analysen viser at kommunestørrelse i seg selv ikke har noen egen effekt på deltagelsen (Aardal 2002).
- Erfaringene fra de to valgene som er gjennomført etter den omfattende kommunereformen i Danmark i 2007 spriker. I det første valget som ble gjennomført etter reformen (2009), sank deltagelse fra 69,5 prosent (2005) til 65,8 prosent. I det påfølgende valget derimot (2013), steg den markant med hele 6,1 prosent til 71,9 prosent. Danske forskere er imidlertid forsiktige med å tilskrive endringene i valgdeltagelsen verken ved det første eller andre valget til endringer i kommunestruktur. Til sammenligning var valgdeltagelsen i Norge ved kommunevalget i 2011 på 64,5 prosent, som i norsk sammenheng var ganske høyt og det høyeste siden 1991.

Valgdeltagelse i Molde-regionen

- Valgdeltagelsen i Romsdalskommunene har stort sett fulgt hovedmønsteret for valgdeltagelsen på landsbasis de seks siste lokalvalg.
- Ser vi på valgdeltagelsen mellom kommunene kan det registreres en god del variasjon. Eide har eksempelvis hatt en stabil valgdeltagelse ca. 8-10 prosent høyere enn nabokommunen Fræna. Rauma har hatt gjennomgående lavere valgdeltagelse enn landsgjennomsnittet, mens Gjemnes stort sett har ligget over. Forskjellene mellom Molde som den største kommunen og Midsund som den minste er små. Den høyeste deltagelsen er registrert i Gjemnes i 2011 med 70,4 prosent oppslutning.

	1991	1995	1999	2003	2007	2011
Molde	61,6	54,5	53,8	58,4	58,8	62,9
Vestnes	62,6	61,1	59,1	61,1	61,4	63,9
Rauma	61,5	55,1	57,0	58,0	58,9	58,2
Nesset	64,8	60,8	63,8	58,4	65,6	63,9
Midsund	63,4	53,2	58,8	55,1	60,4	63,6
Aukra	62,5	59,1	64,1	59,8	63,9	65,9
Fræna	62,4	56,8	54,0	53,8	54,2	58,0
Eide	69,4	70,1	63,9	60,6	66,8	66,2
Gjemnes	69,4	63,9	65,4	58,0	67,9	70,4
Sunndal	64,0	58,2	57,9	60,3	65,9	66,0

Tabellen viser valgdeltagelse i kommunevalgene 1991 – 2011. Prosent. Kilde: SSB

Størrelsen på kommunestyrene

- Vurderinger av kommunestyrets størrelse skjer i skjæringen mellom to hovedhensyn. På den ene siden står hensynet til å få et kommunestyre som i størst mulig grad ivaretar bredde og representativitet både partipolitisk og geografisk. På den andre siden står hensynet til å få et mest mulig beslutningseffektivt og kostnadseffektivt organ. Det første hensynet vil trekke i retning av et kommunestyre med mange medlemmer, det andre hensynet peker i motsatt retning.
- I seks av kommunene har antallet mandater blitt redusert i perioden. I Molde, Aukra og Eide har antallet vært stabilt. Utviklingen for kommunene i Molde-regionen føyer seg inn i et mer generelt bilde av at kommunestyrene blir mindre i størrelse i hele landet.

Kommune	1991	1995	1999	2003	2007	2011
Molde	47	47	47	47	47	47
Vestnes	33	33	33	27	27	23
Rauma	45	37	37	27	27	27
Nesset	25	25	25	25	21	21
Midsund	21	21	21	17	17	17
Aukra	21	21	21	21	21	21
Fræna	37	37	37	31	31	31
Eide	21	21	21	21	21	21
Gjemnes	21	21	17	17	17	17
Sunndal	37	37	37	27	27	27
Sum	308	300	296	260	256	252

Antall valgte representanter til kommunestyrene 1991-2011. Kilde: SSB

Politisk representasjon

- Tabellen under viser hvilke partier som er representert i de ulike kommune-/bystyrene etter lokalvalget i 2011. Som vi ser er det de største partiene i Norge som er representert i Molde-regionen, partier som Rødt og Miljøpartiet De Grønne hadde ikke representasjon etter valget i 2011.
- Av kommunene er det Midsund som har færrest parti som er representert i kommunestyrene, her er det heller ikke et valg for innbyggerne som sympatiserer med venstresiden i norsk politikk å avgi stemme til verken Arbeiderpartiet eller Sosialistisk venstreparti.
- Aukra, Molde, Rauma og Sunndal har flest partier representert. De har alle de 7 «tradisjonelle» partiene, mens Aukra også har Aukralista. Aukra er sammen med Nesset de to kommunene som har lokale lister, i Nesset har innbyggerlista en representant.

Kommune	SV	AP	SP	KrF	V	H	FrP	Lokale lister/felleslister	Sum lister	Sum representanter
Molde	3	9	3	4	6	17	5	-	7	47
Vestnes	-	4	4	2	4	5	4	-	6	23
Rauma	1	6	6	3	2	5	4	-	7	27
Nesset	-	7	3	2	-	7	1	1	6	21
Midsund	-	-	3	2	3	4	5	-	5	17
Aukra	1	7	1	3	1	3	2	3	8	21
Fræna	-	6	7	3	2	8	5	-	6	31
Eide	-	7	2	1	2	7	2	-	6	21
Gjemnes	-	4	3	4	1	3	2	-	6	17
Sunndal	1	16	2	1	1	3	3	-	7	27

Oversikt over hvilke partier som er representert i hver av kommunene, samt antall mandater. Etter lokalvalget i 2011. Kilde: SSB/statistikkbanken

Rekruttering til politiske verv

- I intervjuene spurte vi politikerne om hvordan det er å rekruttere til politiske verv. Det er kun tre politikere som er spurt i hver kommune, dermed gir resultatet i tabellen under et bilde av situasjonen, men er ikke nødvendigvis hele sannheten. Intervjuene var også gjort i november 2014, på et tidspunkt hvor noen partier var ferdig med nominasjonen til lokalvalget 2015, mens andre ikke var kommet så langt. Fristen for å levere inn lister til lokalvalget var 31. mars.

Kommune	Hvordan er det å rekruttere folk til å stå på lister/ engasjere seg politisk?
Aukra	Bra bredde på rekruttering til politisk arbeid, mange tar gjenvalg. Noen parti har utfordringer med rekruttering. Noe skjev fordeling i kommunestyret, og i formannskapet.
Eide	Det er liten politisk interesse mellom valgene.
Fræna	Det er ganske god respons på å få folk til å stå på lister, men det kan også til tider være utfordrende med rekruttering til politiske verv.
Midsund	Utfordrende å rekruttere til politisk miljø, synkende politisk engasjement, liten kontinuitet, lav kvinneandel.
Molde	Utfordrende å rekruttere på grunn av at det er mindre politisk og økonomisk handlingsrom. Utfordrende å rekruttere unge til kommunestyret.
Gjemnes	Alle partier som stilte til valg unntatt SV er i kommunestyret, men utfordrende å rekruttere folk til å stå på lister. Få tar gjenvalg. Lite engasjement og lite miljø for god rekruttering.
Vestnes	Utfordrende å rekruttere til politiske lister, mindre politisk engasjement.
Rauma	Flere av partiene stiller liste, men det er ulikt om kandidatene tar gjenvalg eller ikke. Utfordrende å rekruttere unge kvinner, og det gjør det blant annet utfordrende å engasjere et representativt utvalg av befolkningen.
Nesset	Små bygder i kommunen får uforholdsmessig stor representasjon
Sunddal	Det går greit, kan være utfordrende til tider, men fulltallige kommunestyremøter, godt politisk engasjement, folk ønsker å ha påvirkningskraft. Ønsker bedre rekruttering av ungdom. Alle partier stiller lister, flest mulig er representert i de ulike utvalgene.

Deltagelse mellom valg – innbyggermedvirkning generelt

- Å stemme ved valg er den viktigste kanalen innbyggerne har for å påvirke den lokaldemokratiske arenaen. Men i tillegg legges det til rette for at innbyggerne kan medvirke gjennom andre kanaler gjennom valgperioden. Noen av disse ordningene er lovbestemte, mens andre er frivillige.
- Ekspertutvalget peker på følgende ordninger for innbyggermedvirkning:
  - Nærdemokratiske ordninger (frivillige organisasjoner, velforeninger, lokalutvalg, bydeler osv.)
  - Lovbestemte ordninger (eldreråd og råd eller representasjonsordning for mennesker med nedsatt funksjonsevne)
  - Andre råd og utvalg (ungdomsråd, kontaktutvalg for frivillige organisasjoner, samarbeid- eller kontaktforum for næringslivet, kontaktutvalg/råd for innvandrere)
  - Innbyggerinitiativ. Dette er en ordning hvor innbyggere, ved å samle underskrifter fra 2 % av innbyggerne eller 300 personer, kan be om at en sak behandles i en kommune. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har opprettet en egen side hvor innbyggerne kan starte underskriftsaksjoner – www.minsak.no.

Innbyggermedvirkning i Molde-regionen

- På neste side har vi oppsummert i en matrise hvilke arenaer for innbyggermedvirkning de ulike kommunene har. Informasjonen er hentet fra kommunene selv. Vi har lagt til grunn at alle kommunene har de lovpålagte organene eldreråd og råd for personer med nedsatt funksjonsevne. I tillegg ser vi at alle kommunene har et form for en type medvirkningsorgan for ungdom, enten det er ungdomsråd eller ungdommens kommunestyre. Fræna er den eneste kommunen som har kontaktutvalg/råd for innvandrere. Alle kommunene oppgir at de har et samarbeids- eller kontaktforum for næringslivet.
- Alle kommunene oppgir at det er et bredt spekter av frivillige lag og organisasjoner i kommunen, men Aukra, Eide, Midsund og Nesset har ikke noe kontaktutvalg for disse.
- Alle kommunene, men unntak av Rauma, er organisert i velforeninger/bygdelag. Det er kun Molde som har et organisert velsamarbeid.
- Ordningen med innbyggerinitiativ er brukt i halvparten av kommunene, men i liten grad. Eide har flest, med 5 initiativ i løpet av året. Kun Molde, Nesset og Rauma benytter seg av link til minsak.no lett tilgjengelig på sine hjemmesider. Dette er en nasjonale side for innbyggerinitiativ på nett.

Innbyggermedvirkning i Molde-regionen - matrise

	Aukra	Eide	Fræna	Gjemnes	Midsund	Molde	Nesset	Rauma	Sunnal	Vestnes
Nærdemokratiske ordninger										
Har kommunene et bredt spekter av frivillige lag og organisasjoner?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Har kommunen oversikt over antall frivillige lag og organisasjoner?	Ja	Ja Ca.100	Ja	Ja Ca. 60	Ja	Ja Ca. 250	Ja Ca. 70	Nei	Ja	Ja Ca. 100
Er ulike deler av kommunene organisert i velforeninger?	Ja	Ja	Ja	Ja*	Ja	Ja	Ja*	Nei	Ja	Ja
Finnes det eventuelt et organisert velsamarbeid i kommunen?	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Er kommunen organisert i lokalutvalg/bydelsutvalg?	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Andre råd og utvalg										
Ungdomsråd	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kontaktutvalg for frivillige organisasjoner	-	-	x	x*1	-	x*1	-	x	x*1	x
Samarbeids- eller kontaktforum for næringslivet	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kontaktutvalg/råd for innvandrere	-	-	x	-	-	-	-	-	-	-
Innbyggerinitiativ (besvar)										
Bruker innbyggerne ordningen med innbyggerinitiativ?	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Ja, lite	Ja	Ja	Nei
Eventuelt hvor mange initiativ tas det årlig? (Antall)	-	5	-	-	-	1	-	1	Hvert 5. år	-
Har kommunen link til nettstedet minsak.no lett tilgjengelig på sin nettside? * I Gjemnes og Nesset er kommunen organisert i bygdslag Gjemnes, Fræna og Sunndal har presisert at de har musikkråd og idrettsråd	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei

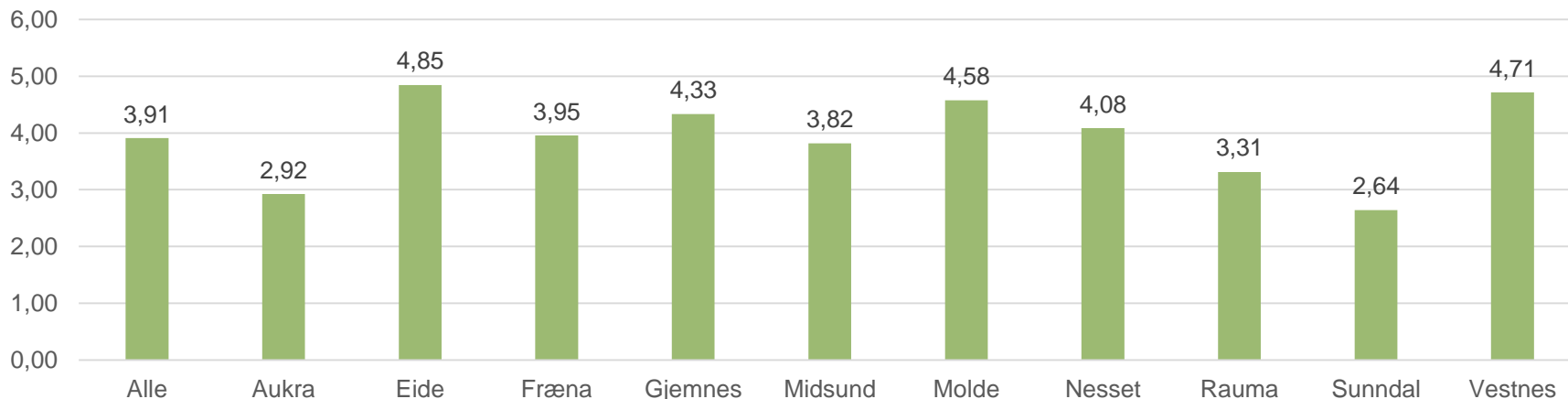
Lokal politisk styring

Egenvurdering av det politiske handlingsrommet

- I spørreundersøkelsen ble også politikerne, ungdomsråd og eldreråd bedt om å vurdere om det politiske handlingsrommet i kommunen er lite. Den er en svak støtte til påstanden med et gjennomsnitt på 3,91 blant alle respondentene.
- Minst handlingsrom mener respondentene det er i Eide, Molde og Vestnes. Dette var også tre av de fire kommunene som mente at den økonomiske situasjonen gjør det vanskelig å oppnå ønsket kvalitet på tjenesten, og det er nærliggende å tro at dette også spiller en rolle når en vurderer det politiske handlingsrommet.
- Kommunene som er uenig med påstanden er Aukra, Rauma og Sunndal.

Det politiske handlingsrommet i min kommune er lite

Svar fra spørreundersøkelsen på påstandene «det politiske handlingsrommet i min kommune er lite» på en skala fra 1-6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig. Gjennomsnitt.

Politisk handlingsrom og miljø

Informasjonen i tabellen under er basert på spørreundersøkelse som er sendt til administrative ledere, politikere og tillitsvalgte i kommunen, samt intervju med politiske og administrative ledere. Tabellen gir en oppsummering av hvordan det politiske miljøet og hvordan det politiske handlingsrommet oppfattes av respondentene i kommunen.

	Hvordan er det politiske handlingsrommet i kommunen?	Hvordan er det politiske miljøet i kommunen? Er det noen utfordringer ved lokaldemokratiet?
Aukra	Godt handlingsrom på grunn av god økonomi. Fulltidsansatt ordfører med sterk administrasjon, krevende for politikere med store saksmengder før kommunestyremøter. Opplever sterk statlig styring.	Stort sett harmonisk politisk miljø i kommunen, respekt for hverandre. Tverrpolitisk godt samarbeid. Utfordring at få partier er representert i formannskapet. For lite fokus på de store, strategiske sakene.
Eide	Avgjørende med engasjement fra hver enkelt. Det er mange interkommunale avtaler som begrenser handlingsrommet. Det peker også på at det økonomiske handlingsrommet er begrenset.	Godt politisk miljø, men lite fagmiljø, vanlig fløymotstand. Ryddig forhold mellom politikk og administrasjon. Lite tilgjengelig informasjon om politiske saker for innbyggerne. Liten interesse for politikk mellom valgene.
Fræna	Begrenset politisk handlingsrom pga. stram økonomi. ROBEK-kommune. Flere peker på at det er en utstrakt delegasjon til administrasjon, noe som skaper mindre politisk styring.	Krevende samarbeid mellom opposisjon og posisjon. Ikke samlet om de store utfordringene. Kamp mellom ulike geografiske deler av kommunen.
Midsund	Lite politisk handlingsrom, sammenheng med økonomi. Midsund har over 40 IKS med Molde, det medfører overflytting av makt fra Midsund til Molde.	For lite politisk engasjement kan medføre at mer makt til kommunens administrasjon og formannskap på bekostning av kommunestyret.
Molde	Stram økonomi gir mindre politisk handlingsrom. Stor delegering av oppgaver til administrasjonen reduserer det politiske handlingsrommet, og gir administrasjonen stor makt. Også i prinsipielle saker.	Politikerne har en sivilisert og saklig måte å forholde seg til hverandre på. Man kan være uenig, men holder seg til sak. Utfordrende med mange IKS. Kun 2 hovedutvalg gir lite mulighet for detaljinsikt for det «menige» kommunestyremedlem.
Gjemnes	Begrenset politisk handlingsrom som følge av begrenset økonomi. Mange pressgrupper gir noe utfordringer i overordnet styring.	Greit politisk miljø, jovialt politikerne imellom. Greit forhold mellom politikere og administrasjon, men sterk administrasjon. Det er ikke så mye rom for diskusjoner i en ROBEK-kommune.
Vestnes	For lite frie midler fra staten begrenser det politiske handlingsrommet.	Det er utfordrende at politikerne i liten grad får muligheter til å delta i saksforberedende arbeid, og få møteplasser for å få nok kunnskap om det som skal vedtas. Mange IKS gir lite folkestyre. Manglende deltagelse både ved valg og mellom valg er en utfordring.
Rauma	Politisk handlingsrom oppleves som bra, men det er også en sterk administrasjon. Det har blitt frigjort mye midler til samfunnsutvikling som har gitt større handlingsrom. Selskapsstrukturer reduserer handlingsrommet.	Godt politisk miljø, konsensuspreget. Felles budsjettarbeid på tvers av partiene har gått bra. Det er også tilbakemeldinger på at enkelte opplever et politisk og administrativt press, og flere peker på at kommunen blir overkjørt av fylkesmannen i flere saker.
Neset	Store investeringer i Neset, som binder opp økonomien, påvirker politisk handlingsrom. Mye er delegert til administrasjonen, utfordrende for demokratiet.	Mange diskusjoner i formannskap og kommunestyret, men ofte samstemte vedtak. Det er utfordrende å inkludere innbyggerne i alle deler av kommunen - sterk tendens til sentralisering. Kamp mellom ulike geografiske deler av kommunen.
Sunnal	Godt politisk handlingsrom, noe stram økonomi, godt samarbeid med administrasjonen. Handlingsrommet er basert på hva det største partiet vil (rent flertall). Sterk statlig styring av kommunes arealforvaltning (store verneområder).	Godt politisk miljø, også mellom partiene. Rom for friske diskusjoner, holder seg til sak og stor sett enighet om de store linjene. Godt samarbeid mellom politikk og administrasjon. Utfordrende med god nok kompetanse hos politikere og administrasjon, samt for nære relasjoner mellom politikere og administrasjon.

Kompetanse og kapasitet

- En av hovedanbefalingene fra Regjeringens ekspertutvalg er at kommunene, for å løse dagens oppgaver, bør ha en minstestørrelse på 15 – 20 000 innbyggere.
- Ekspertutvalget mener dette også vil være positivt for den demokratiske arenaen:
  - *Anbefalingen knyttet til kommunestørrelse legger også grunnlaget for fagmiljøer som bedre kan ivareta kommunenes rolle som demokratisk arena. En kommunal administrasjon med kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte kan gjøre den politiske styringen bedre og øke mulighetene for å utnytte det lokalpolitiske handlingsrommet (ekspertutvalgets første delrapport).*
- Tabellen til høyre viser innbyggertall i kommunene per 1. januar 2015.

Kommune	Antall innbyggere (pr. 1.1.2015)
Molde	26 392
Vestnes	6 708
Rauma	7 445
Neset	2 975
Midsund	2 068
Aukra	3 466
Fræna	9 787
Eide	3 463
Gjemnes	2 580
Sunndal	7 155

Innbyggertall i kommunene i utredningen. Kilde: SSB.

Interkommunalt samarbeid

- I forrige delrapport om tjenester, redegjorde vi for omfanget av interkommunale samarbeid basert på NIVI-rapporten fra 2013. Vi viser til denne rapporten for en fullstendig oversikt over de interkommunalt samarbeidene kommunene i utredningen inngår i.
- De kartlagte ordningene er fordelt på tre hovedgrupper, hhv. ordninger på lokalt nivå, ordninger på regionrådsnivå og ordninger på høyere geografisk nivå. Ordninger på lokalt nivå gjelder typisk kjøp og salg av tjenester mellom to kommuner, i noen tilfeller flere kommuner. Ordninger på regionrådsnivå dekker alle ordninger der et flertall av kommunene innenfor regionrådenes nedslagsfelt deltar. Ordninger på høyere geografisk nivå omfatter ordninger som kan ha mange deltakerkommuner, ofte organisert på fylkesnivå eller på tvers av grensene for regionrådene, eller i noen tilfeller også på tvers av fylkesgrensene. Vi legger til grunn at ordninger på høyere geografisk nivå ikke vil bli direkte påvirket av eventuelle endringer i kommunestrukturen i Romsdal og holder disse utenfor.
- For ROR-kommunene ble det registret i alt 63 formelle ordninger på regionalt og lokalt nivå. De 63 ordningene er spredt på en rekke sektorområder som omfatter alt fra samarbeid om lovpålagte tjenester til samarbeid om administrative støttefunksjoner. På regionalt nivå omfatter det bl.a.: Romsdal regionråd, IUA Romsdal, Molde og Romsdal Havn IKS, ROR Barnevern, Regional PP-tjeneste for Romsdalsregionen, Kunnskapsnett Romsdal, Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal m.fl. På lokalt nivå finner vi bl.a. følgende ordninger: Psykiatrisamarbeid Eide-Fræna, Skogbrukssamarbeid Fræna-Eide, Matrikkelsamarbeid Aukra-Eide, Veterinærvakt Molde, Midsund, Aukra m.fl.

Lokal identitet

Tilhørighet

- En viktig forutsetning for demokrati og deltakelse er at befolkningen opplever tilhørighet til det området som det folkevalgte organet treffer beslutninger overfor. Det kan hevdes at kommunen i dag utgjør et naturlig politisk rom som folk føler seg knyttet til og som det i utgangspunktet er naturlig å engasjere seg i forhold til. Kommunesammenslutning innebærer etablering av nye bånd og identiteter som kan være krevende. Jo sterkere identiteten blant innbyggerne er til dagens kommuner, jo mer krevende vil det være å etablere identitet og tilhørighet til en ny kommune. Er derimot situasjonen i dag preget av lav kommunetilhørighet vil det tale for at de identitetsmessige konsekvensene av en overgang til en eventuell ny kommune blir mindre.
- Innbyggerens tilhørighet må uansett forstås i et dynamisk perspektiv der det over tid skjer endringer. Ved en eventuell sammenslutning kan ulike typer tiltak og prosesser bidra til oppbygging av en ny kommunetilhørighet, ikke minst gjennom felles institusjonsbygging, symbolbruk og markedsføring av den nye kommunen i offentligheten. Senere i rapporten redegjør vi nærmere for ulike tiltak for å styrke lokaldemokratiet.
- Alle ROR-kommunene har vedtatt at det skal gjennomføres innbyggerundersøkelser for blant annet å kartlegge innbyggernes tilhørighet til ulike geografiske områder inkludert lokalt bostedsområde, hjemkommunen og ulike regionale landskaper. Undersøkelsene skal også omfatte innbyggernes syn på geografisk orientering av hjemkommunen og hvem det er mest naturlig at hjemkommunen slår seg sammen med, gitt at det skal skje en kommunesammenslutning. I lys av innbyggerundersøkelsene vil det være mulig å gjøre mer konkrete analyser av tilhørighet og identitet ved endringer i kommunestrukturen enn det som er tilfelles i denne rapporten. Sunndal har allerede gjennomført en slik undersøkelse (NIVI 2015).

Lokal identitet

Informasjonen i tabellen under er basert på intervju med politiske og administrative ledere i kommunen, og sier noe om kommunenes lokale identitet ut fra opplevd tilknytning til et område og felles identitet med andre områder. NIVI har gjennomført en spørreundersøkelse i Sunndal kommune (NIVI 2015), resultatene fra Sunndal er hentet derfra. Tilsvarende undersøkelser er foreløpig ikke gjennomført i de øvrige kommunene, og vi har derfor ikke så grundige data i de øvrige kommunene.

	Opplevd tilknytning til et område	Felles identitet med andre områder
Aukra	Folk hører til bygda eller tettstedet sitt.	Identiteten vil ikke bli påvirket av kommunesammenslåing.
Eide	Identitet til stedet de jobber og oppholder seg, spesielt til bygda de bor i. Identitet er også avhengig av hvor man befinner seg (bygda, kommunen, et sted utenfor Molde) og alder.	Identiteten til bygda er like sterk som nå, og selv om det blir en større kommune med andre grenser. Skepsis mot Molde.
Fræna	Identitet til bygda si, identitet til de «gamle» tre kommunene.	Noe avhengig av hvor arbeidsplassene og skolene blir liggende. Det blir viktig at man slår seg sammen med kommuner man har felles identitet til.
Midsund	Identitet til stedet der man bor, ikke kommunen. Men kan også ha identitet til øya Midsund, fotball-fylket Møre.	Identitet er ikke lenger avhengig av kommunegrenser og kan bli mer utvannet i neste generasjon.
Molde	Identitet etableres i forhold til hvor vi jobber, hvilket miljø vi tilhører. Identitet og tilhørighet er litt avhengig av hvor du bor. Innbyggeren i Molde har sterk tilhørighet til Molde, Romsdal.	Ingen spesiell endring i identitet etter eventuell kommunesammenslåing.
Gjemnes	Folk har tilknytning til bygda og til Nordmøre, ikke til kommunesenteret. Identiteten til Gjemnes har økt.	Tror tilknytningen til bygda der en bor vil være den samme. Det tar tid å få identitet til nytt kommunesenteret (jfr. sammenslåingene som ble gjennomført 1964).
Vestnes	Vestlige delen av Vestnes har større tilknytning til Mo (Sunnmøre). Resten har større tilknytning til Romsdal. Identitet er heller knyttet til bygda enn kommunen.	Avhengig av hvilke kommuner man slår seg sammen med.
Rauma	Ungdom har mer tilknytning til stedet sitt og regionen, i mindre grad til kommunen. Innbyggerne for øvrig har identiteten sin først og fremst til bygda, men også til Rauma kommune. Hva man føler identitet til, er i stor grad avhengig av hvilken generasjon man spør.	Kommunen har jobbet mye med Rauma-identitet. I en større kommune må starte på nytt og vil ta lang tid å bygge opp ny identitet, ny profilering. Innbyggerne i Romsdal er trauste, sindige folk, Vestnes har samme kultur, og det blir trolig ikke særlig store kulturkonflikter ved sammenslåing til ROR-kommune. Samhandlingsreformen og sammenslåing av flere kommuner til en større kan være utfordrende for Rauma.
Nesset	Identiteten og tilhørigheten til bygda er sterkere enn til kommunen. Kommunen har fremdeles noe utfordringer etter sammenslåing i 1964. Nesset er en geografisk stor kommune, har et språkskille hvor noen føler mer tilhørighet til Nordmøre enn til Romsdal.	På sikt vil kanskje identiteten endre seg, det vil være noe avhengig av hvilken vei en går, men tilhørighet og identitet vil trolig være til bygda i den store kommunen også. Identitet vil trolig også variere med ulike generasjoner.
Sunndal	60 prosent av innbyggerne mener Kristiansund er naturlig regionsenter og 30 prosent mener Molde. Innbyggerne har identitet til bygda, hele kommunen, og som nordmøring. Identitet i kommunen er også delt mellom Ålesund (Sunnmøre) og Molde (Romsdal).	Etter en kommunesammenslåing vil identiteten trolig påvirkes avhengig av hvor hovedadministrasjonen blir liggende, hva som evt. blir det nye kommunenavnet og hvem en slår seg sammen med.

«Hverdagsregioner»

- Regjeringen har lansert begrepet hverdagsregioner for å beskrive bo- og arbeidsregioner som går på tvers av kommunegrensene. Som vi så i delrapport 1 om samfunnsutvikling, har regjeringens ekspertutvalg har sagt at kommuner med høy arbeidsmarkedsintegrasjon (definert med innpendling på høyere enn 25 prosent) bør utgjøre samme kommune.
- Hverdagsregioner kan også være interessante i et lokaldemokratisk perspektiv. Dersom en stor andel av innbyggerne i én kommune jobber i nabokommunen, bruker innbyggerne mye tid av sin hverdag i en kommune de ikke har medbestemmelsesrett. Det kan være hyggelig å være gratispassasjer, men gratispassasjerer får ikke muligheter til å være med å påvirke tilbudet som man bruker i nabokommunen. Dersom mange jobber på tvers av kommuner, kan det også være medvirkende til å utvikle en flerkommunal identitet.
- Pendlingsmatrisen viser at mange av kommunene rundt Molde har høy innpendling til regionsenteret. Spesielt gjelder dette Aukra, Fræna og Gjemnes.

	Arbeidssted											
	Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Neset	Gjemnes	Sunndal	Utenfor	
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	-	9,6
Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	0,4	14,4
Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	0,5	9,2
Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	0,3	10,8
Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	1,1	13,9
Neset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,5	11,6
Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	1,3	17,1
Sunndal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	86,8	9,1
Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	11,6	11,6

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Bred oppgaveportefølje og statlig rammestyring

Innledning

- Så langt har vi sett på mulige konsekvenser av en kommunesammenslutning for viktige mekanismer som danner innbyggernes preferanser til lokalpolitiske beslutninger. Like viktig som ordninger knyttet til det lokalpolitiske systemet er spørsmålet om hvordan en kommunesammenslutning kan påvirke kommunenes evne til å løse de oppgavene kommunene har ansvar for.
- I statsvitenskapelig teori (Dahl og Tufte 1972) trekkes det et skille mellom borgereffektivitet på den ene siden og systemkapasitet på den andre. Med borgereffektivitet menes borgernes evne til å influere på og kontrollere beslutningene som treffes på vegne av samfunnet. Systemkapasitet refererer til det politiske systemets evne til å reagere på de problemene som eksisterer i samfunnet og forutsetninger for å gjennomføre tiltak som faktisk endrer samfunnsforholdene i samsvar med befolkningens interesser og ønsker. Økt påvirkningskraft og en mer innflytelsesrik kommune kan også styrke den politiske deltakelsen og engasjementet om lokalpolitikken. Begge deler utgjør således sentrale forutsetninger for demokratiets virkemåte, men for å fastsette hva som er en optimal kommunestørrelse trekker disse to hensyn i motsatte retninger. Mens borgereffektivitet peker i retning av kort avstand mellom velgerne og kommunestyret vil systemkapasiteten øke med økt kommunestørrelse.
- To aspekter som kan endre systemkapasiteten - og dermed lokaldemokratiets påvirkningskraft – for kommunene i utredningen er at kommunesammenslåing fører til:
  - Avvikling av eksisterende interkommunale ordninger og legge styringen av disse oppgavene under direkte folkevalgt kontroll. Se mer under lokalpolitisk styring og senere i rapporten.
  - Det andre er potensialet for større kommuner til å ta på seg nye oppgaver og roller. For å vurdere dette har vi tatt utgangspunkt i stortingsmeldingen om nye oppgaver til større kommuner.

Nye oppgaver til større kommuner

- Fredag 20. mars la Regjeringen fram stortingsmeldingen om nye oppgaver til større kommuner.
- Stortingsmeldingen inneholder:
  - Redegjørelse for prosesser som er satt i gang, og som berører ansvarsdelingen mellom forvaltningsnivåene. Følger ikke nødvendigvis kommunereformens tidsløp.
  - Forslag til overføring av oppgaver til kommunene i forbindelse med kommunereformen.
  - Tiltak for å redusere statlig styring.
- Stortingsmeldingen skal endelig behandles i Stortinget i juni 2015.

Førende prinsipper for oppgavefordelingen

- Rammestyring av kommunesektoren
  - Ved overføring av nye oppgaver til større kommuner vil rammestyring, både økonomisk og juridisk, ligge til grunn.
- Generalistkommunen skal være hovedmodellen for kommunesektoren.
  - Det legges ikke opp til et system med oppgavedifferensiering avhengig av flere ulike innbyggerstørrelser. Men de største kommunene kan overta noen flere oppgaver, se seinere i rapporten.
  - Regjeringen varslet allerede i kommuneproposisjonen 2015 at de vil utrede en generell hjemmel som gir adgang til å pålegge interkommunalt samarbeid som en løsning hvor geografiske avstander gjør at kommuner ikke kan slå seg sammen. Utredningen vil også vurdere om det på forhånd kan angis særskilte tjenesteområder som vil kunne være aktuelle for pålagte samarbeid. Forslag til Stortinget våren 2017.
- Individuelle rettigheter skal ligge fast
- Pengene skal følge oppgaven

Kommunestørrelse og oppgaver

- Det er ikke angitt minimumskrav til kommunenes innbyggertall for at oppgavene skal overføres, men i vurderingen av flere av oppgavene pekes det på ekspertutvalgets tilråding om at kommunene bør ha en minimumsstørrelse på 15 000 – 20 000 innbyggere.
- Regjeringen vil fremme forslag om en generell hjemmel for pålagt interkommunalt samarbeid. Formålet med en slik hjemmel vil være iflg. regjeringen å sikre innbyggerne et faglig forsvarlig tilbud, og den aktuelle kommunens fagkompetanse vil være sentral for vurderingen av når det vil kunne være aktuelt å anvende bestemmelsen. Den framtidige kommunestrukturen og omfanget av nye oppgaver til kommunene vil kunne avgjøre omfanget av slike pålagte samarbeid.

Oppgaver som behandles i eget løp

- Det er flere pågående prosesser som kan føre til overføring av oppgaver til kommunene. Disse følger ikke nødvendigvis samme løp som kommunereformen. Prosessene er:
  1. Oppgave- og finansieringsansvaret i barnevernet
  2. Utredning av familieverntjenesten med sikte på overføring av ansvaret til kommunene
  3. Oppgaver på politiområdet
  4. Ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene for det offentlige vegnettet
  5. Stortingsmelding om primærhelsetjenesten
  6. Opptrappingsplaner for henholdsvis rusfeltet og rehabiliteringsfeltet
  7. Finansieringsansvaret for pasienttransport
  8. Reformarbeidet knyttet til pleiepenger, hjelpestønad og omsorgslønn
  9. Forenkling av utmarksforvaltningen
  10. Utviklingsavtaler på planområdet
  11. Forenkling av plandelen i plan- og bygningsloven
  12. Konesesjonsbehandling av mikro-, mini- og småkraftverk
  13. Endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag
  14. Vannscooterregelverket

Nye oppgaver - velferd

Oppgave	Nærmere om oppgaven
Tannhelse	Allmenntannhelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten og fylkeskommunens ansvar etter tannhelsetjenesteloven overføres til kommunene.
Rehabilitering	Større kommuner kan få større ansvar for rehabiliteringstjenester som i dag ivaretas av spesialisthelsetjenesten. Hvilke oppgaver skal utredes nærmere, samt i hvilken form en slik ansvarsendring skal skje.
Basishjelpemidler	Basishjelpemidler utredes overført til kommunene. Det må defineres nærmere hvor grensen skal gå, samt utfordringer med lager og logistikk. Mer avanserte hjelpemidler vil fortsatt være et statlig ansvar.
Forsøk DPS (distriktpsikiatriske senter)	Opprette en forsøksordning med overføring av driftsansvar for DPS til kommuner som har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Formålet med forsøksordningen vil være å undersøke om et kommunalt ansvar for tjenesten kan bidra til et bedre og mer helhetlig tilbud til brukerne.
Boligtilskudd	Tilskudd til etablering og den personrettede delen av tilskudd til tilpasning innlemmes i rammetilskuddet til kommunene. I dag ligger denne oppgaven til Husbanken, og kommunene må søke midler her.
Varig tilrettelagt arbeid	Varig tilrettelagt arbeid (VTA) og enkeltplasseringer i ordinære virksomheter (VTO) kan overføres til kommunene – dette er tilbud om sysselsetting til personer som har små utsikter til ordinært arbeid.
Arbeids- og utdanningsreiser	Skal sikre at personer med nedsatt arbeidsevne kan ta utdanning og jobb (får finansiert reise). Ble gjort permanent fra 2013. Ansvaret ligger hos NAV i dag, kan overføres til kommunene.

Nye oppgaver – lokal utvikling

Oppgave	Nærmere om oppgaven
Tilskudd frivillighetsentraler	Ansvar for å gi tilskudd til frivillighetsentraler overføres til kommunene. Det er en forutsetning at kommunene overtar tilskuddsansvaret for de sentralene som ikke er kommunalt drevne også.
Lokal nærings- og samfunnsutvikling	I denne omgang foreslås det ikke noen konkrete oppgaver som skal overføres. KMD viser til en rekke utredninger og evalueringer som er satt i gang av lokalt nærings- og samfunnsutviklingsarbeid. Når disse utredningene og et sammenstilt kunnskapsgrunnlag foreligger, vil det utgjøre et grunnlag for å vurdere om det er behov for å klargjøre og styrke kommunens rolle knyttet til lokal nærings- og samfunnsutvikling. Regjeringen vil følge opp dette spørsmålet i proposisjonen om nye oppgaver til større kommuner, som planlegges fremmet for Stortinget vårsesjonen 2017.
Tilskudd nærings- og miljøtiltak i skogbruk	Forvaltningen av tilskudd til veibygging og til drift med taubane kan overføres fra fylkesmannen til kommunen. Forutsetter større kommuner, kan bidra til et fagmiljø på skog i kommunene.
Tilskudd beite, jordbruk, verdensarv	<ul style="list-style-type: none"> - Forvaltningen av utvalgte kulturlandskap i jordbruket kan overføres fra fylkesmannen til kommunene. Må avvente gjennomgang av miljøvirkemidlene som skal behandles i forbindelse med jordbruksoppgjøret i 2015. - Forvaltningen av tilskudd til verdensarvområdene kan overføres fra fylkesmannen til kommunene. Må avvente gjennomgang av miljøvirkemidlene som skal behandles i forbindelse med jordbruksoppgjøret i 2015. - Tilskudd til tiltak i beiteområder kan overføres til kommunene. Det kan være behov for samarbeid over kommunegrenser og fylkesgrenser for å sikre rasjonelle driftsopplegg. Må avvente gjennomgang av miljøvirkemidlene som skal behandles i forbindelse med jordbruksoppgjøret i 2015.
Enkeltutslippstillatelse r, forurensningslov	Kommunene får myndighet til å gi utslippstillatelse etter forurensningsloven § 11 når det gjelder grønnsaksvaskerier, og myndighet til å behandle saker vedrørende støy fra motorsportbaner, skytebaner og vindmøller kan overføres til større kommuner.
Naturforvaltning	<ul style="list-style-type: none"> - For mindre verneområder som ligger i naturlig tilknytning til verneområder som i dag forvaltes av nasjonalpark-/verneområdestyrene, har styrene fått tilbud om å overta ansvaret også for disse områdene. Dersom kommunen eller styrene ikke ønsker denne myndigheten, kan myndigheten fortsatt ligge hos fylkesmannen. - Fylkeskommunens myndighet etter innlandsfiskeforskriften § 2 tredje ledd kan overføres til større kommuner. - Fylkeskommunens myndighet til å fastsette utvidet jakttid for enkelte fremmede/introduserte arter etter § 2 i forskrift om jakt- og fangsttider, og hvor det i liten grad er nødvendig å ta hensyn til regional utbredelse, kan overføres til større kommuner.

Nye oppgaver - andre

Oppgave	Nærmere om oppgaven
Vigselsrett for borgerlige vielser	Prøvingen av ekteskapsvilkår gjøres av skatteetaten. Derfor er det ikke noe i veien for at kommunene kan overta domstolenes vigselsmyndighet, betinger trolig heller ikke større kommuner enn det vi har i dag.
Notarialforretninger	Bekreftede underskrifter på dokumenter og bekrefte rett kopi
Godkjenning svømmeanlegg	Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av svømmehaller overføres til kommunene. De fleste anleggstyper kan da godkjennes i kommunene med unntak av kunstianlegg utendørs og innendørs, og anlegg som har fått status som nasjonalanlegg.

Oppgaver til de største kommunene

- Det åpnes for at de største kommunene kan overta:
  - Videregående opplæring
  - Kollektivtrafikk, inkludert TT-transport og skoleskyss

Det er ikke satt noen innbyggergrense for hva som defineres som de største kommunene.
- To sentrale forutsetninger må være på plass:
  1. Kommunene må være i stand til å løse oppgavene på en god måte, herunder inneha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse og utgjøre et geografisk funksjonelt område.
  2. Oppgaveløsningen i områdene utenfor storkommunene må kunne håndteres på en måte som sikrer likeverdig løsning av oppgavene. Befolkningsgrunnlag og geografiske avstander vil være sentrale faktorer i den sammenheng.
- Departementet anbefaler at det *ikke* åpnes for at de største kommunene, som får en bredere oppgaveportefølje enn øvrige kommuner, kan utgjøre egne fylker/regioner.

Lokaldemokratiske endringer ved kommunesammenslåing

Innledning

- Vi har i denne delen av rapporten tatt utgangspunkt i noen av områdene som er vurdert under dagens situasjon i kommunen, og sett på hvordan kommunesammenslåing kan føre til endringer for lokaldemokratiet.
- Det områdene vi har sett nærmere på er:
  - Konsekvenser for valgdeltagelse
  - Representasjon i kommunestyrene – antall kommunestyrerepresentanter
  - Konsekvenser for interkommunalt samarbeid
  - Oppgavepotensial ved større kommuner
  - Tiltak for å styrke lokaldemokratiet (avbøtende tiltak)
- For vurdering av de øvrige kriteriene, viser vi til neste delkapittel hvor vi vurderer de ulike strukturalternativene.

Valgdeltagelse

Valgdeltagelse

- Er det så noen grunn til å anta at valgdeltagelsen i kommunene vil bli påvirket den ene eller andre veien som følge av en sammenslutning? Erfaringer fra fire av de frivillige sammenslått kommunene i nyere tid viser nei (Brandtzæg 2009). I undersøkelsen ble det gjennomført en innbyggerundersøkelse hvor det blant annet ble stilt spørsmål om interessen for å avgi stemme ved kommunevalget har blitt større eller mindre som følge av kommunesammenslutningen. Resultatet viste at interessen i gjennomsnitt hadde økt litt i fem av de gamle kommunene, mens den hadde gått litt ned i tre. Dette inntrykket bekreftes også av SSBs statistikk over valgdeltakelse. Tre av de fire sammenslåtte kommunene hadde en valgdeltakelse ved kommunevalget i 2007 som var høyere enn det de gamle kommunene samlet sett hadde ved valget i 2003. Dette var imidlertid en trend for hele landet. Det ble konkludert at valgdeltagelsen samlet sett ikke syntes å ha blitt påvirket av kommunesammenslutningene.
- Tidligere gjennomganger av erfaringer fra kommunesammenslutninger viser at interessen blant innbyggerne for å påta seg politisk verv synes å ha blitt noe redusert i den sammensluttede kommunen. Men også dette føyer seg inn i en større nasjonal trend, noe som gjør det problematisk å konkludere om redusert interesse skyldes kommunesammenslutningen eller andre mer generelle samfunnsmessige utviklingstrekk. Når det gjelder interessen for å fremme synspunkter gjennom andre kanaler spriker funnene i tidligere studier. Noen viser redusert deltagelse etter kommunesammenslutning, mens andre studier viser at deltagelsen utenom valg er større i store kommuner fordi de har bedre utbygde systemer for bruker- og innbyggermedvirkning.

Politisk representasjon

Antall kommunestyremedlemmer

- En kommunesammenslåing vil innebære at det blir færre folkevalgte i en ny kommune, enn det som er til sammen i dagens kommuner.
- Erfaringer fra tidligere kommunesammenslutninger viser at det nye kommunestyret får tilsvarende, eller noe høyere antall representanter enn det den av de tidligere kommunene som hadde flest representanter hadde (Brandtzæg 2009). Erfaringene viser videre at antall representanter har blitt redusert fra kommunesammenslutningstidspunktet fram til i dag. Det varierer om sammenslutningen har skjedd samtidig med valg. I noen tilfeller har det vært gjennomført i forbindelse med ordinært kommunestyrevalg, andre ganger er det gjennomført ekstraordinært valg til nytt kommunestyre i forbindelse med stortingsvalg. En overgangsløsning har også vært at sammenslutningen gjennomføres uten valg, men at eksisterende kommunestyre i en av kommunene utvides med representanter fra kommunestyret fra den andre kommunen.
- Størrelsen på kommunestyret i ny kommune fra de sju siste kommunesammenslutningene her til lands er oppsummert i tabellen under.

År	Kommune 1	Antall repr.	Kommune 2	Antall repr.	Første valg i ny kommune	Antall repr.	Antall repr. i 2011
2002	Ramnes	25	Våle	25	Re	31	25
2005	Skjerstad	13	Bodø	39	Bodø	39	39
2006	Tustna	17	Aure	21	Aure	23	21
2006	Ølen	21	Vindafjord	19	Vindafjord	33	25
2008	Frei	23	Kristiansund	45	Kristiansund	45	45
2012	Mosvik	13	Inderøy	27	Inderøy	31	31
2013	Harstad	35	Bjarkøy	13	Harstad	37	35

Størrelsen på kommunestyret i gamle kommuner og i nye sammensluttede kommuner (Brandtzæg 2009)

Vurdering av alternativene

- Hva størrelsen på fremtidige kommunestyre vil bli i de ulike sammenslutningsalternativene, vil normalt avklares i forhandlinger før sammenslåing. Det nye kommunestyret vil også kunne endre antallet.
- Kommunestyrene står fritt til å vedta størrelsen på kommunestyret så lenge antallet medlemmer overstiger noen minimumsterskler som kommuneloven fastsetter. I henhold til kommuneloven skal kommunestyrets medlemstall følge intervaller for kommunenes innbyggertall:
  - Ikke over 5.000 innbyggere, minst 11
  - Over 5.000, men ikke over 10.000 innbyggere, minst 19
  - Over 10.000, men ikke over 50.000 innbyggere, minst 27
  - Over 50.000, men ikke over 100.000 innbyggere, minst 35
  - Over 100.000 innbyggere, minst 43
- Basert på disse terskelverdiene kan vi derfor om ikke annet fastslå hva som blir minste tillatte antall kommunestyrerepresentanter ved de ulike alternativene.
- Tabellen til høyre viser innbyggertall for hver av kommunestrukturalternativene, samlet antall kommunestyremedlemmer i dag, samt minimumskrav til antall kommunestyrerepresentanter i en ny kommune.

Kommune	Innb.tall 1.1.2015	Samlet antall kommunestyre- medlemmer i dag	Minimumskrav til medlemstall
Hele ROR: Molde, Vestnes, Rauma, Nettet, Midsund, Aukra, Fræna, Eide	64884	208	35
Romsdalshalvøya: Molde, Nettet, Midsund, Aukra, Fræna, Eide, Gjemnes	50731	175	35
Midsund, Aukra, Fræna, Eide	18784	90	27
Vestnes, Midsund, Aukra	12242	61	27
Molde, Fræna, Eide	39642	99	27
Nettet, Sunndal	10130	48	27
Vestnes, Rauma	14153	50	27
Molde, Fræna	36179	78	27
Fræna, Eide	13250	52	27
Molde, Aukra	29858	68	27
Midsund, Aukra	5534	38	19
Midsund, Aukra, Fræna	15321	69	27

Som tabellen viser vil alle alternativene innebære en vesentlig reduksjon i antall medlemmer dersom nye kommunestyre velger minimumskravet. I dag er det i alt 208 lokalpolitikere samlet sett i ROR-kommunene, og dette antallet *kan* reduseres til 35 dersom eksempelvis alle ROR kommunene slår seg sammen og velger det minste tillatte medlemstallet. Dette alternativet utgjør et ytterpunkt, mens alle andre inndelingsalternativer i regionen vil innebære en mindre reduksjon.

Fordeler og ulemper ved færre folkevalgte

- Potensielle positive konsekvenser ved færre folkevalgte pr innbygger:
  - Reduserer utgifter til politisk virksomhet
  - Enklere å rekruttere gitt at det mange steder i dag oppleves utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig antall personer som er villige til å påta seg lokalpolitiske verv/stå på valgliste
  - Større konkurranse om politiske verv kan bidra til å styrke den politiske kompetansen
  - Færre representanter kan styrke de folkevalgtes styringsrolle gjennom større grad av konsentrasjon om strategiske spørsmål og overordnet politikktvikling. Erfaringen fra Danmark peker i den retning.
  - Reduserer potensielle inhabilitetssaker med politikere involvert
- Potensielle negative konsekvenser ved færre folkevalgte pr. innbygger:
  - Vanskeligere å oppnå bred geografisk representasjon når det er færre mandater til fordeling
  - Når antallet innbyggere bak hver representant øker kan også den direkte kontakten mellom velger og valgt bli svekket. Gitt at personlig kontakt er en viktig kilde til informasjon om lokalsamfunnet kan det svekke muligheten for å ivareta ombudsrollen.
- Disse antatte konsekvensene er i varierende grad undersøkt i gjennomførte evalueringer av de senere års kommunesammenslutninger. Når det gjelder utfordringer med å sikre god *geografisk representasjon* fra de ulike deler av en sammensluttet kommune er det ingen mekanismer i valgloven for kommunene som sikrer en geografisk balanse i et fremtidig kommunestyre. Erfaringene fra tidligere kommunesammenslutninger viser imidlertid at partiene i stor grad har vektlagt å sørge for en balansert geografisk representasjon i nominasjonsarbeidet. Når mindre kommuner har blitt slått sammen med bykommuner har det vært en tendens til at disse områdene har blitt overrepresentert i nytt kommunestyre. I tillegg til partienes nominasjoner vil også velgernes oppføring av slengere og kumuleringer påvirke den geografiske representasjonen.

Geografisk fordeling mandater

Alternativ	Molde	Vestnes	Rauma	Nesset	Midsund	Aukra	Fræna	Eide	Gjemnes	Sunndal	Sum mandater
Alt 1	20	5	6	3	2	3	7	3			47
Alt 2	24			3	2	3	8	3	3		47
Alt 3					3	6	15	6			31
Alt 4		15			4	8					27
Alt 5	32						11	4			47
Alt 6				8						19	27
Alt 7		13	14								27
Alt 8	35						12				47
Alt 9							22	9			31
Alt 10	42					5					47
Alt 11					8	13					21
Alt 12					4	7	17				28

Interkommunalt samarbeid

Demokratisering av interkommunale ordninger

- Det er interessant å se på hvilket omfang interkommunale samarbeid vil reduseres som en følge av kommunesammenslåinger i Molde-regionen. I forrige delrapport vurderte vi om hvert enkelt strukturalternativ ville kunne klare seg uten interkommunalt tjenestesamarbeid eller ikke, i denne rapporter gjør vi en helhetlig vurdering av hele regionen.
- Det er viktig å være oppmerksom på følgende forhold:
  - Større kommuner vil kunne innebære at interkommunale ordninger avvikles og at oppgavene blir løst i regi av den nye større kommunen. Samtidig er det et viktig perspektiv i kommunereformen at større kommuner kan bli tilført nye oppgaver. Noen av disse oppgavene kan ha en karakter som innebærer behov for etablering av interkommunale samarbeidsordninger, evt. gjennom pålagt samarbeid. Gjennomføringen av kommunereformen kan derfor innebære både avvikling, men også etablering av *nye* interkommunale ordninger i et omfang som er vanskelig å forutsi nå. Sammenhengen vil generelt være slik at store funksjonelle regionkommuner vil bidra til mer egenregi og mindre behov for interkommunalt samarbeid sammenliknet med mer moderate endringer i kommunestrukturen, der effektene på det interkommunale samarbeidet kan bli lite eller i praksis ingenting.
  - En kommunereform vil ikke bare berøre ROR-kommunen, men også tilgrensende kommuner både på Sunnmøre og på Nordmøre vil bli omfattet av kommunereformen. Spørsmålet da er om man skal anta at samarbeidsordninger som har omfattet en eller flere ROR kommuner og nabokommuner på den andre siden av fogderigrensene vil bli videreført, eller om de oppløses fordi nabokommunene også får løst oppgavene i en større kommune. I *Meld.St.14 (2014.2015) Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner* heter det at regjeringen våren 2017 vil fremme forslag til en generell hjemmel i kommuneloven om pålagt interkommunalt samarbeid i forbindelse med fremleggelsen av en samlet proposisjon om overføring av nye oppgaver til kommunene.

Vurdering av strukturalternativene

- En nærmere analyse av det interkommunale samarbeidsmønsteret sett i lys av strukturalternativene gir følgende konklusjoner:
  - Strukturalternativ én (hele ROR) vil innebære en avvikling av alle ordninger på regionalt nivå (inklusive regionrådet selv) og alle ordninger på lokalt nivå. Strukturalternativ to (Romsdalshalvøya) vil langt på veg innebære samme resultat, da Rauma og Vestnes som ikke inngår i dette alternativet har et svært begrenset samarbeid som bare omfatter de to kommunene.
  - Molde er motoren i mye av samarbeidet og vertskommune for svært mange av ordningene i Romsdal. Strukturalternativer som inkluderer Molde vil derfor kunne innebære avvikling av flere ordninger enn sammenslutninger der Molde ikke inngår. Eksempelvis har Molde og Fræna (alternativ 8) flere ordninger sammen og det samme gjelder for Molde, Fræna og Eide sammen (alternativ 5).
  - Det generelle bildet er likevel preget av er stor variasjon med hensyn til deltakelsesmønsteret dvs. hvilke og hvor mange kommuner som deltar i de ulike ordningene. Selv om mange av de ulike strukturalternativene basert på to og tre kommuner sammen vil innebære en avvikling av samarbeidsbehov for noen kommuner, vil øvrige kommuner som deltar i samarbeidsordningen fortsatt ha et behov for at ordningene opprettholdes.
- Konklusjonen blir derfor at alternativ én (hele ROR) og to (Romsdalshalvøya) vil innebære klare gevinster i form av demokratisering og egenregi for drøyt 60 interkommunale ordninger. Øvrige alternativer vil ha begrensede effekter i form av avvikling av samarbeid. Det er videre grunn til å anta at det kun er de to brede regionkommuneløsningene, samt de tre andre alternativene som involverer Molde, som vil ha tilstrekkelig kapasitet til å løse de nye oppgavene som er aktuelle for kommunene i egenregi. For de øvrige strukturalternativene vil nye oppgaver trolig innebære etablering av flere interkommunale ordninger.

Oppgavepotensial ved større kommuner

Nye oppgaver

- Oppgavemeldingen innebærer i utgangspunktet et potensial for desentralisering og en styrking av kommunenes roller som tjenesteprodusent, samfunnsutvikler og myndighetsorgan. Flere oppgaver, utvidet ansvar og nye roller vil kunne gi økt makt og myndighet til kommunene og dermed sterkere lokaldemokrati og økt lokalt selvstyre.
- Det er kanskje særlig grunn til å understreke mulighetene som reformen gir for å styrke kommunens roller i arbeidet med lokal nærings- og samfunnsutvikling, og koblingen til kommunenes rolle som lokaldemokratisk organ. Lokaldemokrati handler i stor grad om å målbære innbyggernes og næringslivets interesser overfor omverden. Kommunesammenslutninger kan derfor bidra til at kommunene får større regional gjennomslagskraft til å påvirke og arbeide for regionens og de ulike tettstedenes interesser overfor statlige og fylkeskommunale myndigheter.
- Strukturalternativene vil imidlertid innebære ulike forutsetninger for å ivareta nye roller, både som samfunnsutviklere og tjenesteprodusenter. I tabellen på neste side er det gjort en vurdering av de ulike alternativene og hvilke potensialer de representerer for den oppgavemenyen som nå er lansert for kommunene. Det skilles mellom «basis oppgavepakke» som er de oppgaver som kan komme til alle kommuner og «utvidet oppgavepakke» som innebærer ansvar for større regionale oppgaver som videregående opplæring og kollektivtrafikk.

Vurdering av strukturalternativene

- Alternativene én (hele ROR) og to (Romsdalshalvøya) vil begge representere sammenslutningsalternativer som vil ha tilstrekkelig innbyggertall for å overta basisoppgavene. Diskusjonen her vil være om disse to alternativene også kan representere bærekraftige enheter for å ivareta videregående opplæring og kollektivtrafikk. I så fall vil det gi muligheter til å se ungdomsskole og videregående skole i større sammenheng i hele ROR området, alternativt på Romsdalshalvøya. Når det gjelder kollektivtrafikk kan det tilsvarende legges til rette for å se kommunal arealplanlegging, boligbygging, næringsutvikling og kollektivtransport i sammenheng.
- I tillegg til de to brede regionale alternativene er det fem andre alternativer som passerer minimumsgrensen på 15 000 – 20 000 innbyggere som ekspertutvalget tilrårde. Tre av disse inkluderer Molde. Felles for disse vil være at det kan antas at de vil ha et tilstrekkelig grunnlag for å ivareta de fleste oppgavene som i utgangspunktet skal overføres til alle kommunene («basispakken»). En overføring av videregående opplæring og kollektivtransport vurderes som ikke aktuelt, dels fordi de nye kommunene ikke vil utgjøre bærekraftige og rasjonelle enheter for oppgavene og dels fordi løsningene vil skape betydelige restfunksjonsutfordringer for øvrige kommuner.
- Den tredje gruppen kommuner vil i større grad ha utfordringer med å møte kravene som stilles til kommunene for å overta de omtalte basisoppgavene. Overføring av fylkeskommunale oppgaver vil være uaktuelt. Resultatet for denne gruppen kommuner vil være at de fortsatt vil være avhengig av eksisterende samarbeidsordninger, og i tillegg ha behov for å inngå, evt. bli pålagt, en rekke nye samarbeidsordninger for å møte kravene til oppgaveløsningen på en tilfredsstillende måte.

Kommune	Innb.tall 1.1.2015	Basis	Utvidet
Hele ROR: Molde, Vestnes, Rauma, Nasset, Midsund, Aukra, Fræna, Eide	64884	+	+?
Romsdalshalvøya: Molde, Nasset, Midsund, Aukra, Fræna, Eide, Gjemnes	50731	+	+?
Midsund, Aukra, Fræna, Eide	18784	+	-
Vestnes, Midsund, Aukra	12242	-	-
Molde, Fræna, Eide	39642	+	-
Nasset, Sunndal	10130	-	-
Vestnes, Rauma	14153	+/-	-
Molde, Fræna	36179	+	-
Fræna, Eide	13250	-	-
Molde, Aukra	29858	+	-
Midsund, Aukra	5534	-	-
Midsund, Aukra, Fræna	15321	+/-	-

Mulige sammenhenger mellom nye oppgaver og endringer i kommunestruktur

Tiltak for å styrke lokaldemokratiet

Lokaldemokrati og kommunesammenslåing

- Som denne rapporten har vist er det fordeler og ulemper for lokaldemokratiet i små og store kommuner.
- Dersom man ser på erfaringene fra kommunesammenslåingene i Danmark, og de frivillige sammenslåingene som har blitt gjennomført i Norge, så er det sannsynlig at en kommunesammenslåing til en større kommune kan få følgende negative effekter:
  - Noe lavere forståelse av lokalpolitikk
  - Noe mindre tilbøyelighet til å ta på seg politiske verv
  - Lavere tillit til politikerne – kommunepolitikerne oppfattes som mindre lydhøre
  - Færre folkevalgte politikere
  - Sterkere administrasjon – opplevelse av maktforskyvning fra politikere til administrasjon
- I forbindelse med en kommunesammenslåing kan det derfor være aktuelt med tiltak for å styrke og videreutvikle lokaldemokratiet, disse kan også bidra til å redusere eller hindre disse effektene ved en kommunesammenslåing.

Kilde: Regjeringens ekspertutvalg og Brandtzæg (2009)

Tiltak for å styrke og videreutvikle lokaldemokratiet

- Det er flere tiltak som kan være aktuelle for å styrke lokaldemokratiet, også uavhengig av en kommunesammenslåing:
  - Det er viktig å sikre tilgjengeligheten til politikerne i en større kommune. Dette kan enten skje fysisk ved at ordføreren m.fl. oppsøker lokalsamfunnene mer aktivt eller digitalt gjennom mer aktiv bruk av kommunens nettsider og sosiale medier.
  - Det kan etableres nye arenaer for dialog mellom politikere og befolkning.
  - Det vil bli færre folkevalgte ved en kommunesammenslåing, og i utgangspunktet færre heltidspolitikere siden x antall ordførere vil bli borte. Dette kan kompenseres ved at flere politikere frikjøpes helt eller delvis. De mest naturlige er varaordførere, utvalgsledere og eventuelt gruppeledere. Slike ordninger kan også gjøre det mer aktuelt for flere å ta på seg politiske verv.
  - Organisering av politiske møter. Det kan handle om lokalisering (at møter flyttes rundt i kommunen) og tidspunkt (for eksempel en variasjon av dags- og kveldsmøter).
  - Etablering av bydels-/lokalutvalg som har ansvar for å ivareta oppgaver og synspunkter for innbyggere i et geografisk avgrenset område. Se mer om dette på neste side.

Nærmere om lokalutvalg

- Kommunedelsutvalg er regulert i kommunelovens §12, som blant annet sier:
  - at kommunestyret selv kan opprette kommunedelsutvalg for deler av kommunene.
  - medlemmer til kommunedelsutvalgene kan *enten* velges av kommunestyret *eller* gjennom direktevalg.
  - kommunestyret fastsetter selv kommunedelsutvalgenes arbeidsoppgaver. Kommunedelsutvalg kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker vedrørende kommunedelen hvor ikke annet følger av lov.
- I kommunesammenslåingene mellom Bodø og Skjerstad og mellom Ølen og Vindafjord, ble det opprette lokalutvalg. Bodø hadde allerede fire lokalutvalg fra tidligere, og Skjerstad ble slik sett det femte utvalget. De viktigste arbeidsoppgavene for lokalutvalgene i Bodø kommune er å:
  - ivareta og fremme lokalområdets interesser overfor kommunenes politiske organer, administrasjon og andre offentlige instanser.
  - være kontaktforum mellom den kommunale forvaltning og lokalmiljøet.
  - utarbeide strategier og fremme forslag til utvikling av lokalmiljøet på områder som: bosetting, oppvekstmiljø, helse, omsorg, arealdisponering, kommunikasjon, service, sysselsetting, næringsutvikling - og på øvrige områder av interesse for lokalbefolkningen.
  - avggi råd overfor kommunen i saker som spesielt berører området.
  - å sende plansaker og andre saker som spesielt berører lokalutvalgets område til lokalutvalget for uttalelse/medvirkning tidligst mulig i en utrednings-/arbeidsprosess.

Kilde: Brandtzæg 2009

Vurdering av strukturalternativene

Innledning

- Under hvert strukturalternativ har vi kort gitt en vurdering av de ulike kriteriene, og oppsummert poengscore i en samlet tabell på slutten av hvert alternativ.
- Alle områdene som er drøftet under hvert alternativ, er redegjort for tidligere i rapporten, med et unntak:
  - Vi har gjort en utredning av mandatfordeling i et nytt kommunestyre. Det er noen forutsetninger for disse utredningene. Det er tatt utgangspunkt i stemmetall fra 2011, og kommunestørrelsen er satt lik størrelsen på største kommunestyret før sammenslåing (med unntak av Rauma-Vestnes, her er den satt til minstestørrelse i en ny kommune).
  - Vi har regnet ut mandatfordelingen ved hjelp av St. Laguës modifiserte metode, som er den metoden som benyttes ved utredning av mandatfordeling ved både stortingsvalg, fylkestingsvalg og kommunestyrevalg i Norge. Det innebærer at den enkelte listes stemmetall først divideres med tallet 1,4 og deretter med tallene 3-5-7-9 osv. Ved disse divisjonene fremkommer en rekke tall, såkalte kvotienter. Representantplassene fordeles til de listene som har de største kvotientene. Det første mandatet går til den partilisten som har den største kvotienten. Før dette partiet kan være med i kampen om neste mandat, blir det opprinnelige stemmetallet delt igjen, denne gang med 3 (deretter 5, 7, 9 osv.). Så går mandat nummer 2 til partiet med høyest tall (NIVI 2012).

Alternativ 1:

ROR

Molde

+ Aukra

+ Midsund

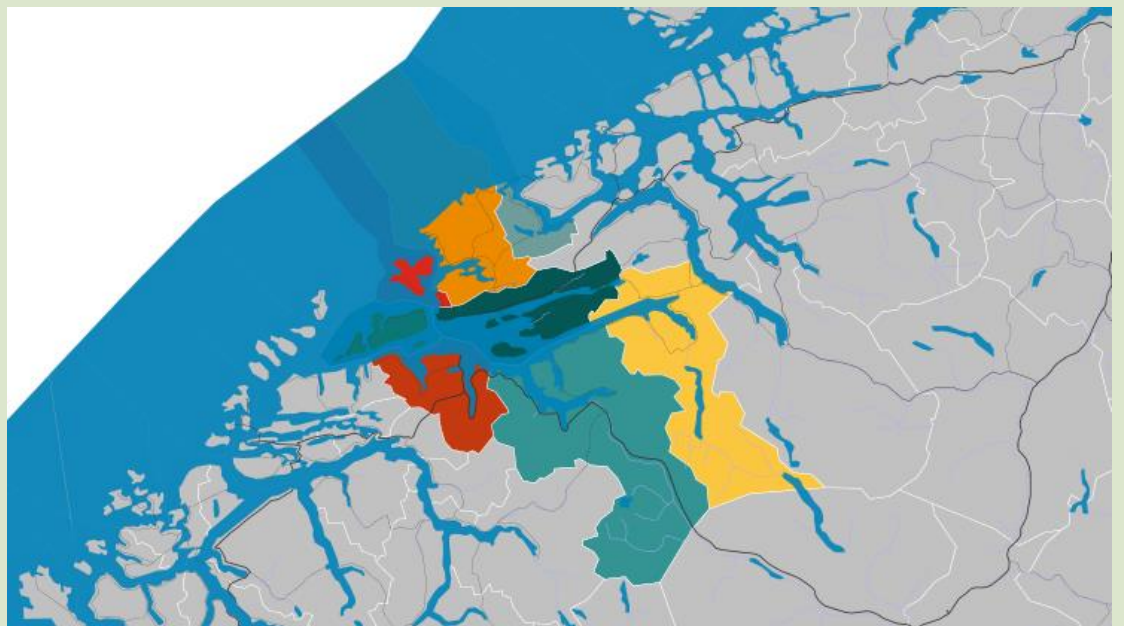
+ Vestnes

+ Rauma

+ Fræna

+ Eide

+ Nesset

Høy politisk deltagelse

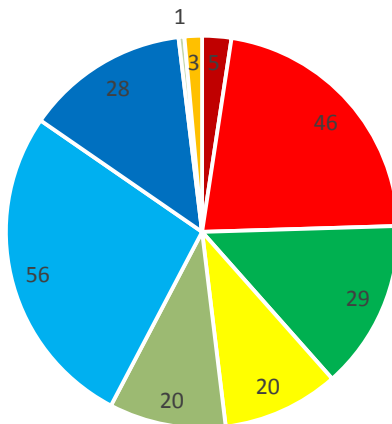

- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i ROR-kommunene i dag er 208. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en ROR-kommune er 35 representanter, men dersom man tar utgangspunkt i den største kommunen (Molde) vil antallet være 47 representanter. Erfaring fra tidligere sammenslåinger viser at antallet representanter i en ny kommune ligger nært opp til antallet i den største kommunen før sammenslåing. En nedgang fra 208 til 47 representanter utgjør 77 prosent.

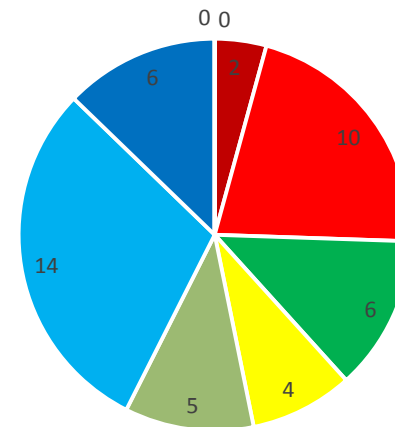
Høy politisk deltagelse

- Politisk representasjon:
  - Aukra, Molde og Rauma er de tre kommunene som har flest partier representert i kommunestyret, med hhv. 8, 7 og 7 ulike lister. Midsund har færrest med 5 partier. De øvrige kommunene i ROR-samarbeidet har 6 partier representert.
  - Kakediagrammet nede til venstre viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
  - Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyre på 47 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/lister som stiller til valg, og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
  - De to lokale listene i Nesset og Aukra vil ikke være representert i en ny kommune. Antall partier i en ny kommune vil være 7, det betyr alle kommuner med unntak av Aukra vil ha samme antall lister eller høyere.

Alt 1 - før sammenslåing

Alt 1 - etter sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Nesset ■ Lokal liste Aukra

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Nesset ■ Lokal liste Aukra

---

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Kun Molde har et organisert velsamarbeid.
  - Fræna er den eneste kommunen som har kontaktutvalg/råd for innvandrere.
  - Fræna, Molde, Rauma og Vestnes har også kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
  - Eide, Molde, Nettet og Rauma melder at de har lagt til rette for innbyggerinitiativ, men at det er i ingen/få henvendelser årlig. Eide har flest med 5.
  - Samlet sett vil en sammenslåing av ROR-kommunene føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En ny ROR-kommune vil ha et innbyggertall på 62 304 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil ha kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I ROR-kommunene er det Aukra og Rauma som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Eide, Vestnes og Molde opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 4,12. Det trekker i retning av at politikerne ikke føler de har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - En kommune med hele ROR vil innebære en avvikling av alle ordninger på regionalt nivå (inklusive regionrådet selv) og alle ordninger på lokalt nivå. Sammenslåing vil føre til betydelig færre interkommunale samarbeid.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet utgjør en «hverdagsregion». I en ROR-kommune vil man samle mange av de kommunene som har høy innpendling til Molde; Aukra, Fræna, Nesset og Midsund.
- Innbyggerne i Vestnes og Rauma føler nok ikke i like stor grad at dette er deres «hverdagsregion», i begge disse kommunene er det en stor andel som arbeider i egen kommune.
- Det trekker også ned at Gjemnes ikke inngår i et slikt alternativ. Gjemnes har over 25 prosent innpendling til Molde.

		Arbeidssted										
		Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Nesset	Gjemnes	Sunnadal	Utenfor
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
	Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
	Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	9,6
	Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	14,4
	Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	9,2
	Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	10,8
	Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	13,9
	Nesset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,6
	Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	17,1
	Sunnadal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	9,1
	Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Oppgavepotensial for større kommuner

- Alternativene én (hele ROR) og to (Romsdalshalvøya) vil begge representere sammenslutningsalternativer som vil ha tilstrekkelig innbyggertall for å overta basisoppgavene. Diskusjonen her vil være om disse to alternativene også kan representere bærekraftige enheter for å ivareta videregående opplæring og kollektivtrafikk. I så fall vil det gi muligheter til å se ungdomsskole og videregående skole i større sammenheng i hele ROR området, alternativt på Romsdalshalvøya. Når det gjelder kollektivtrafikk kan det tilsvarende legges til rette for å se kommunal arealplanlegging, boligbygging, næringsutvikling og kollektivtransport i sammenheng.
- Alternativ 1 kommer i den «øverste» kategorien når det gjelder oppgavepotensial.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. En ROR-kommune vil ha et innbyggertall over 60 000 innbyggere, og som vi ser av tabellen under vil reiseavstanden fra Molde til de gamle kommunesentrene i Vestnes og Rauma være ca. 1 time eller høyere.
- Med dette utgangspunktet mener vi det vil være nødvendig å etablere tiltak som styrker lokaldemokratiet, både ved at en har en politisk ledelse som er bevisst på å være tilstede i hele kommunen, men det kan også være aktuelt å etablere lokalutvalg rundt omkring i kommunen. Siden en går fra 8 til 1 ordfører, bør det gjøres en gjennomgang på hvordan frikjøp av politikere skal gjøres. Her kan det også være aktuelt å ta hensyn til geografi; enkelte av lokalpolitikerne vil ha stor reiseavstand til politiske møter.

	Molde	Vestnes	Åndalsnes	Eidsvåg	Midsund	Aukra	Elnesvågen	Eide
Molde		58	70	55	41	37	33	40
Vestnes	58		63	111	99	97	88	95
Åndalsnes	70	63		92	112	108	91	98
Eidsvåg	55	111	92		97	93	74	81
Midsund	41	99	112	97		61	67	75
Aukra	37	97	108	93	61		50	57
Elnesvågen	33	88	91	74	67	50		22
Eide	40	95	98	81	75	57	22	

Reiseavstander i minutter mellom dagens kommunesentre i ROR-kommunene. Grått felt inkluderer ferge. Kilder: SSB og visveg.no

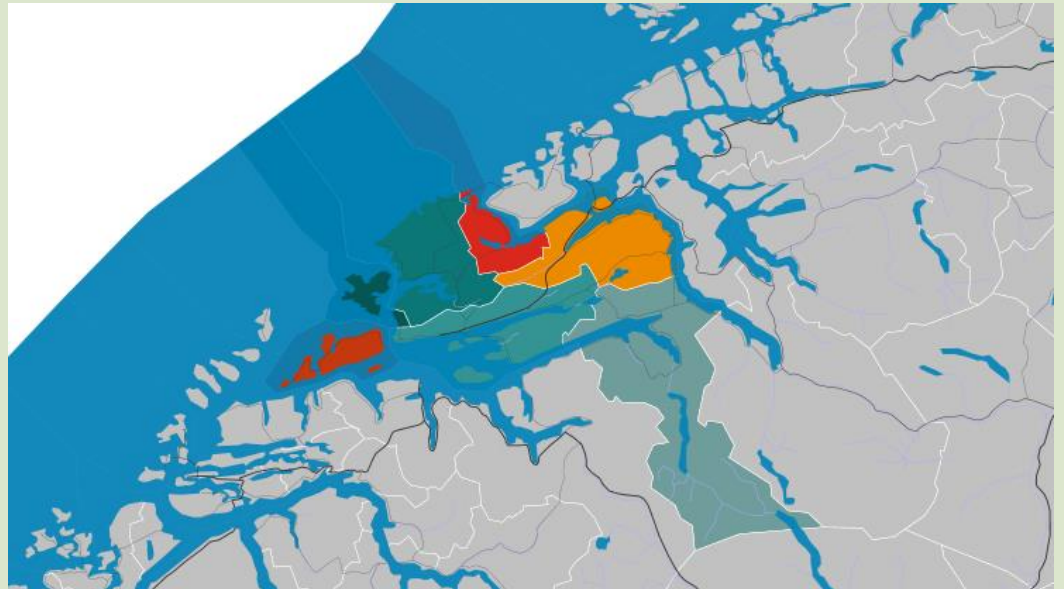
Oppsummering alternativ 1 - ROR

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre over 50 prosent.	0/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til færre partier å velge mellom.	0/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.	10/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil føre til økt kompetanse og kapasitet for de involverte kommunene, men usikkert om det politiske handlingsrommet vil oppleves høyere.	5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil føre til tilnærmet ingen behov for interkommunalt samarbeid i regionen	10/10	
Lokal identitet	Sammenslåing vil samle mange kommuner som har høy interaksjon med Molde i en kommune. Det trekker noe ned at Vestnes og Rauma ikke har den samme interaksjonen, samt at Gjemnes ikke er inkludert i alternativet.	5/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i stor grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver.	20/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i stor grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	0/10	
Samlet vurdering	Alternativ 1 får en samlet poengscore på 55 poeng.	55/100	

Alternativ 2:

- Aukra
- + Eide
- + Fræna
- + Midsund
- + Molde
- + Nesset
- + Gjemnes

Høy politisk deltagelse

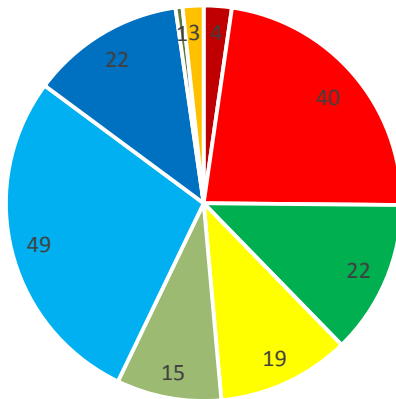

- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i kommunene på Romsdalshalvøya er i dag 175. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en kommune på Romsdalshalvøya er 35 representanter, men dersom man tar utgangspunkt i den største kommunen (Molde) vil antallet være 47 representanter. Erfaring fra tidligere sammenslåinger viser at antallet representanter i en ny kommune ligger nært opp til antallet i den største kommunen før sammenslåing. En nedgang fra 175 til 47 representanter utgjør 73 prosent.

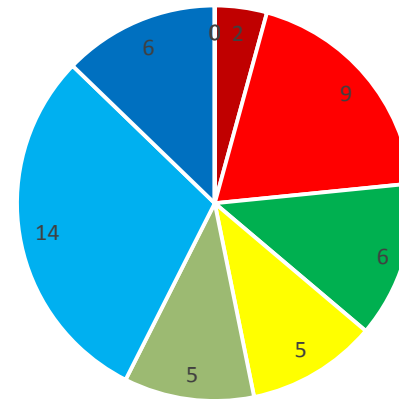
Høy politisk deltagelse

- Politisk representasjon:
  - Aukra og Molde er de to kommunene som har flest partier representert i kommunestyret med hhv. 8 og 7 ulike lister. Midsund har færrest med 5 partier. De øvrige kommunene på Romsdalshalvøya har 6 partier representert.
  - Kakediagrammet nede til venstre viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
  - Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyre på 47 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/lister som stiller til valg og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
  - De to lokale listene i Nesset og Aukra vil ikke være representert i en ny kommune. Antall partier i en ny kommune vil være 7, det betyr alle kommuner med unntak av Aukra vil ha samme antall lister eller høyere.

Alt 2 - før sammenslåing

Alt 2 - etter sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Nesset ■ Lokal liste Aukra

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Nesset ■ Lokal liste Aukra

---

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til å engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Kun Molde har et organisert velsamarbeid.
  - Fræna er den eneste kommunen som har kontaktutvalg/råd for innvandrere.
  - Fræna, Molde og Gjemnes har også kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
  - Eide, Molde og Nettet melder at de har lagt til rette for innbyggerinitiativ, men at det er i ingen/få henvendelser årlig. Eide har flest med 5.
  - Samlet sett vil en sammenslåing av kommunene på Romsdalshalvøya føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En alternativ 2-kommune (Romsdalshalvøya) vil ha et innbyggertall på 50 731 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil ha kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I alternativ 2-kommunene er det Aukra som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Eide og Molde opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 4,17. Det trekker i retning av at politikerne ikke føler de har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - En kommune med Romsdalshalvøya vil langt på veg innebære en avvikling av alle ordninger på regionalt nivå og alle ordninger på lokalt nivå, da Rauma og Vestnes som ikke inngår i dette alternativet har et svært begrenset samarbeid som bare omfatter de to kommunene. Sammenslåing vil føre til betydelig færre interkommunale samarbeid.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet utgjør en «hverdagsregion». I en kommune som omfatter Romsdalshalvøya vil man samle mange av de kommunene som har høy innpendling til Molde, spesielt Aukra, Fræna og Gjemnes som har over 25 prosent.
- Også Nesset og Midsund har forholdsvis høy innpendling til Molde.
- Alternativ 2 er en hverdagsregion per se, og mange av innbyggerne bor i en kommune og jobber i en annen.

	Arbeidssted											
	Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Nesset	Gjemnes	Sunndal	Utenfor	
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	-	9,6
Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	0,4	14,4
Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	0,5	9,2
Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	0,3	10,8
Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	1,1	13,9
Nesset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,5	11,6
Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	1,3	17,1
Sunndal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	86,8	9,1
Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Oppgavepotensial for større kommuner

- Alternativene én (hele ROR) og to (Romsdalshalvøya) vil begge representere sammenslutningsalternativer som vil ha tilstrekkelig innbyggertall for å overta basisoppgavene. Diskusjonen her vil være om disse to alternativene også kan representere bærekraftige enheter for å ivareta videregående opplæring og kollektivtrafikk. I så fall vil det gi muligheter til å se ungdomsskole og videregående skole i større sammenheng i hele ROR området, alternativt på Romsdalshalvøya. Når det gjelder kollektivtrafikk kan det tilsvarende legges til rette for å se kommunal arealplanlegging, boligbygging, næringsutvikling og kollektivtransport i sammenheng.
- Alternativ 2 kommer i den «øverste» kategorien når det gjelder oppgavepotensial.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammen-
slåing. En kommune på Romsdalshalvøya vil ha i overkant av 50 000
innbyggere, og som vi ser av tabellen under vil reiseavstanden fra Molde til de
gamle kommunesentrene være inntil en time.
- Med dette utgangspunktet mener vi det kan være nødvendig å etablere noen
tiltak. Både ved at en har en politisk ledelse som er bevisst på å være tilstede i
hele kommunen på grunn av areal, men kommunestørrelsen gjør at det kan
være aktuelt å etablere lokalutvalg rundt omkring i kommunen. Siden en går
fra 7 til 1 ordfører, bør mange også ha en gjennomgang på hvordan frikjøp av
politikere skal gjøres.

	Molde	Midsund	Aukra	Elnesvågen	Eide	Gjemnes	Eidsvåg
Molde		41	37	33	40	37	55
Midsund	41		61	67	75	79	97
Aukra	37	61		50	57	74	93
Elnesvågen	33	67	50		22	53	74
Eide	40	75	57	22		32	81
Gjemnes	37	79	74	53	32		47
Eidsvåg	55	97	93	74	81	47	

Reiseavstander i minutter mellom dagens kommunesentre i de sju kommunene. Kilder: SSB og visveg.no

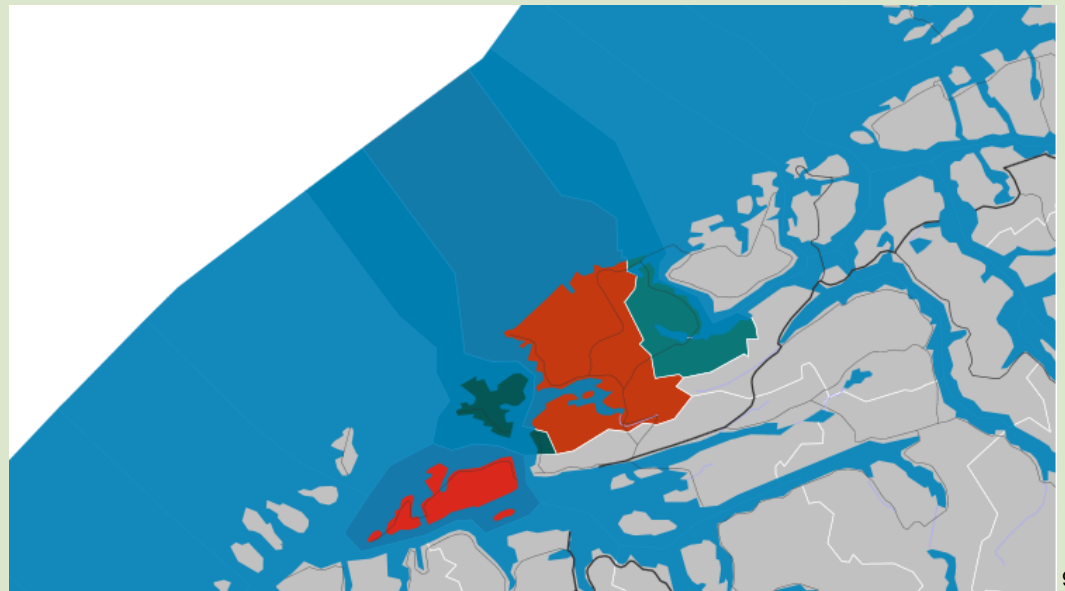

Oppsummering alternativ 2 - Aukra + Eide + Fræna + Midsund + Molde + Nettet + Gjemnes

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre over 50 prosent.	0/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til færre partier representert i kommunestyret.	0/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.	10/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i noe grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsrom for de involverte kommunene	5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil bety reduksjon i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen .	10/10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i stor grad kalles «hverdagsregioner» i dag, og det vil gjøre det lettere å skape en felles identitet	10/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i stor grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver.	20/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i noe grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	5/10	
Samlet vurdering	Alternativ 2 får en samlet poengscore på 65 poeng.	65/100	

Alternativ 3:

Aukra
+ Eide
+ Fræna
+ Midsund

Høy politisk deltagelse

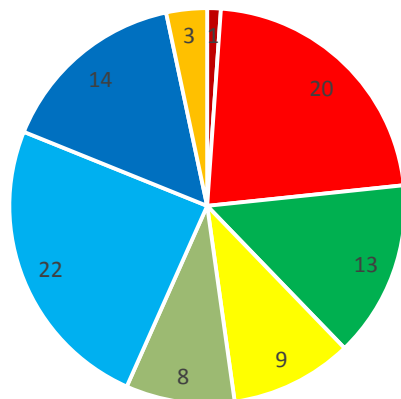

- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i Aukra, Eide, Fræna og Midsund kommuner i dag er 90. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en alternativ 3-kommune er 27 representanter, men dersom man tar utgangspunkt i den største kommunen (Fræna) vil antallet være 31 representanter. Erfaring fra tidligere sammenslåinger viser at antallet representanter i en ny kommune ligger nært opp til antallet i den største kommunen før sammenslåing. En nedgang fra 90 til 27 representanter utgjør 66 prosent.

Høy politisk deltagelse

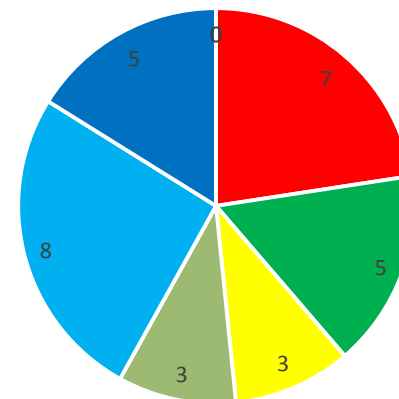
- Politisk representasjon:
  - Aukra er den kommunen som har flest partier representert i kommunestyret med 8 ulike lister. Midsund har færrest med 5 partier. Fræna og Eide har begge 6 partier representert.
  - Kakediagrammet nede til venstra viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
  - Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyre på 31 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/lister som stiller til valg og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
  - Den lokale lista på Aukra og SV vil ikke være representert i en ny kommune. Antall partier i en ny kommune vil være 6, det betyr Aukra vil ha færre lister å velge imellom, Midsund vil ha flere og Eide og Fræna vil ha det samme.

Alt 3 - før sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Aukra

Alt 3 - etter sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Aukra

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Fræna er den eneste kommunen som har kontaktutvalg/råd for innvandrere.
  - Fræna har kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
  - Eide melder om at innbyggerne bruker innbyggerinitiativ, og at det er cirka 5 henvendelser årlig.
  - Samlet sett vil en sammenslåing av Aukra, Eide, Midsund og Fræna føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En alternativ 3-kommune vil ha et innbyggertall på 18 784 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil ha kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I alternativ 3-kommunene er det Aukra som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Eide opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 3,93. Det trekker i retning av at politikerne i mindre grad føler de har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - En kommune med Aukra, Eide, Fræna og Midsund vil innebære en avvikling av samarbeidsbehov for noen kommuner, men øvrige kommuner som deltar i samarbeidsordningen vil fortsatt ha et behov for at ordningene opprettholdes. Dette alternativet vil ha begrensede effekter i form av avvikling av samarbeid, og nye oppgaver vil trolig innebære etablering av flere interkommunale ordninger.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet utgjør en «hverdagsregion». Kommunene som inngår i sammenslåing kan i liten grad kalles «hverdagsregioner» i dag, og det vil gjøre det mer krevende å skape en felles identitet. Det er kun noe interaksjon mellom Eide og Fræna.
- Alternativ 3 ikke en hverdagsregion per se, og vil ha fortsatt stor innpendling til Molde.

		Arbeidssted										
		Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Neset	Gjemnes	Sunnal	Utenfor
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
	Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
	Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	9,6
	Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	14,4
	Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	9,2
	Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	10,8
	Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	13,9
	Neset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,6
	Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	17,1
	Sunnal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	9,1
	Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Oppgavepotensial for større kommuner

- I tillegg til de to brede regionale alternativene er det fem andre alternativer som passerer minimumsgrensen på 15 000 – 20 000 innbyggere som ekspertutvalget tilrådte. Tre av disse inkluderer Molde. Felles for disse vil være at det kan antas at de vil ha et tilstrekkelig grunnlag for å ivareta de fleste oppgavene som i utgangspunktet skal overføres til alle kommunene («basispakken»). En overføring av videregående opplæring og kollektivtransport vurderes som ikke aktuelt, dels fordi de nye kommunene ikke vil utgjøre bærekraftige og rasjonelle enheter for oppgavene og dels fordi løsningene vil skape betydelige restfunksjonsutfordringer for øvrige kommuner.
- Alternativ 3 kommer i denne «mellomkategorien» når det gjelder oppgavepotensial.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. En alternativ 3-kommune vil ha et innbyggertall på nærmere 19 000 innbyggere. Tabellen under viser interne reiseavstander.
- Med dette utgangspunktet mener vi det kan være nødvendig å etablere noen tiltak. Befolkningsstørrelsen tilsier at det ikke nødvendigvis er nødvendig med etablering av lokalutvalg, men det kan uansett være aktuelt for å sikre deltagelse fra hele kommunen. Dette skjedde blant annet i sammenslåingen av Ølen og Vindafjord. Siden en går fra 4 til 1 ordfører, kan det være aktuelt å se på frikjøp også av andre politikere. Politisk ledelse må også være bevisst å være tilstede i hele kommunen.

	Elnesvågen	Bud	Tornes	Nerland	Malme	Sylte	Trondshaugen	Aureosen	Eide	Lyngstad	Vevang	Midsund	Raknes	Gangstad	Aukra	Hollingen
Elnesvågen		20	8	20	13	7	28	21	22	21	29	67	67	85	50	30
Bud	20		12	17	32	27	47	40	41	39	48	93	93	104	89	49
Tornes	8	12		18	21	15	35	28	29	26	35	81	81	92	77	38
Nerland	20	17	18		33	27	48	40	29	21	18	93	93	104	90	50
Malme	13	32	21	33		6	17	10	20	29	42	56	56	67	39	19
Sylte	7	27	15	27	6		21	14	15	24	37	67	67	78	63	23
Trondshaugen	28	47	35	48	17	21		7	35	44	57	40	40	51	23	3
Aureosen	21	40	28	40	10	14	7		28	37	50	46	46	57	29	9
Eide	22	41	29	29	20	15	35	28		10	27	75	75	92	58	38
Lyngstad	21	39	26	21	29	24	44	37	10		19	90	90	101	86	46
Vevang	29	48	35	18	42	37	57	50	27	19		97	97	114	79	60
Midsund	67	93	81	93	56	67	40	46	75	90	97		9	6	60	40
Raknes	67	93	81	93	56	67	40	46	75	90	97	9		15	60	39
Gangstad	85	104	92	104	67	78	51	57	92	101	114	6	15		67	51
Aukra	50	89	77	90	39	63	23	29	58	86	79	60	60	67		23
Hollingen	30	49	38	50	19	23	3	9	38	46	60	40	39	51	23	

Reiseavstander i minutter mellom ulike områder i Aukra, Eide, Fræna og Midsund. Kilder: SSB og visveg.no

Oppsummering alternativ 3 - Aukra + Eide + Fræna + Midsund

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre over 50 prosent.	0/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til færre partier representert i kommunestyret.	0/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning	10/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i noe grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsrom for de involverte kommunene	7,5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil i liten grad føre til endringer i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen	0/10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i liten grad kalles «hverdagsregioner» i dag, og det vil være en stor jobb å skape en felles identitet	0/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i stor grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver.	10/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i noe grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	5/10	
Samlet vurdering	Alternativ 3 får en samlet poengscore på 37,5 poeng.	37,5/100	

Alternativ 4:

Aukra
+ Midsund
+ Vestnes

Høy politisk deltagelse

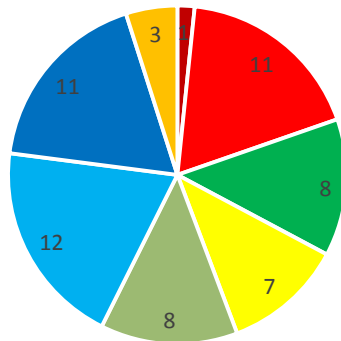

- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i Aukra, Midsund og Vestnes kommuner i dag er 61. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en alternativ 4-kommune er 27 representanter. Vestnes har i dag 23 representanter, og er den største kommunen. Dermed tar vi utgangspunkt i 27 representanter. En nedgang fra 61 til 27 representanter utgjør 56 prosent.

Høy politisk deltagelse

- Politisk representasjon:
  - Aukra er den kommunen som har flest partier representert i kommunestyret med 8 ulike lister. Midsund har færrest med 5 partier. Vestnes har 6 partier representert.
  - Kakediagrammet nede til venstre viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
  - Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyre på 27 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/liste som stiller til valg og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
  - Antall partier i en ny kommune vil være 8, det betyr alle kommuner vil ha samme antall lister eller høyere.

Alt 4 - før sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Aukra

Alt 4 - etter sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Aukra

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Vestnes har kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
  - Ingen av kommunene har kontaktutvalg/råd for innvandrere, organisert velsamarbeid eller melder om at innbyggerne bruker ordningen med innbyggerinitiativ.
  - Samlet sett vil derfor en kommunesammenslåing føre til liten endring.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En ny alternativ 4-kommune vil ha et innbyggertall på 12 242 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil til dels ha kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I alternativ 4-kommunene er det Aukra som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Vestnes opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 3,94. Det trekker i retning av at politikerne ikke føler de har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - En kommune med Aukra, Midsund og Vestnes vil innebære en avvikling av samarbeidsbehov for noen kommuner, men øvrige kommuner som deltar i samarbeidsordningen vil fortsatt ha et behov for at ordningene opprettholdes. Dette alternativet vil ha begrensede effekter i form av avvikling av samarbeid, og nye oppgaver vil trolig innebære etablering av flere interkommunale ordninger.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet utgjør en «hverdagsregion». Kommunene som inngår i sammenslåings alternativ 4; Aukra, Midsund og Vestnes er ingen «hverdagsregion» i dag. Dagens samferdselsbilde gjør at det er svært få som pendler på tvers av kommunene.
- Alternativ 4 kan kanskje bli en «hverdagsregion» langt fram i tid, dersom fastlandsforbindelsene realiseres. Men det vil trolig fremdeles være stor innpendling til Molde.

		Arbeidssted										
		Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Neset	Gjemnes	Sunndal	Utenfor
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
	Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
	Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	9,6
	Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	14,4
	Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	9,2
	Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	10,8
	Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	13,9
	Neset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,6
	Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	17,1
	Sunndal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	9,1
	Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

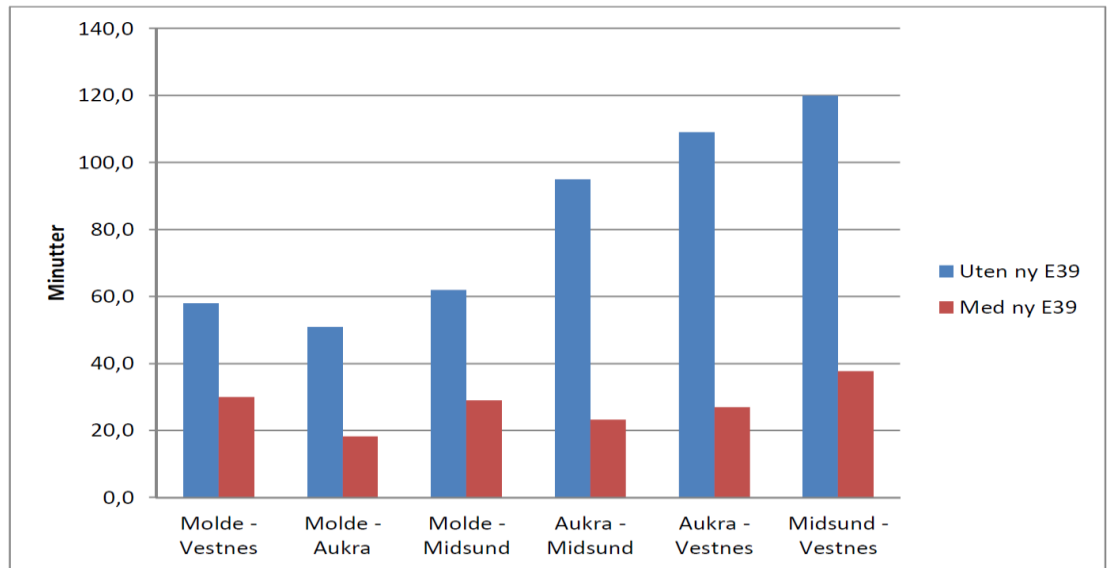
Oppgavepotensial for større kommuner

- Den tredje gruppen kommuner vil i større grad ha utfordringer med å møte kravene som stilles til kommunene for å overta de omtalte basisoppgavene. Overføring av fylkeskommunale oppgaver som kollektivtrafikk og videregående opplæring vil være uaktuelt. Resultatet for denne gruppen kommuner vil være at de fortsatt vil være avhengig av eksisterende samarbeidsordninger, og i tillegg ha behov for å inngå, evt. bli pålagt, en rekke nye samarbeidsordninger for å møte kravene til oppgaveløsningen på en tilfredsstillende måte.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. En alternativ 4-kommune vil ha et innbyggertall på litt over 12 000 innbyggere. En slik kommunesammenslåing vil bare bli aktuelt dersom fastlandsforbindelse over Romsdalsfjorden realiseres, og fastlandsforbindelse mellom Aukra og Midsund.
- Figuren nedenfor er hentet fra «E39 Vestnes-Molde – Kommunedelplan og konsekvensutredning» (Rambøll 2013). Her har Rambøll gjort en beregning av reisetid mellom kommunesentrene i de tre kommunene og mot Molde, uten og med ny E39. I denne oversikten er det lagt inn en gjennomsnittlig reisetid for fergeforbindelsene på 15 minutter.
- Med dette utgangspunktet mener vi det ikke vil være nødvendig å etablere spesielle tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. Det er selvfølgelig ikke noe i veien for at man allikevel kan vurdere tiltak for å styrke lokaldemokratiet.

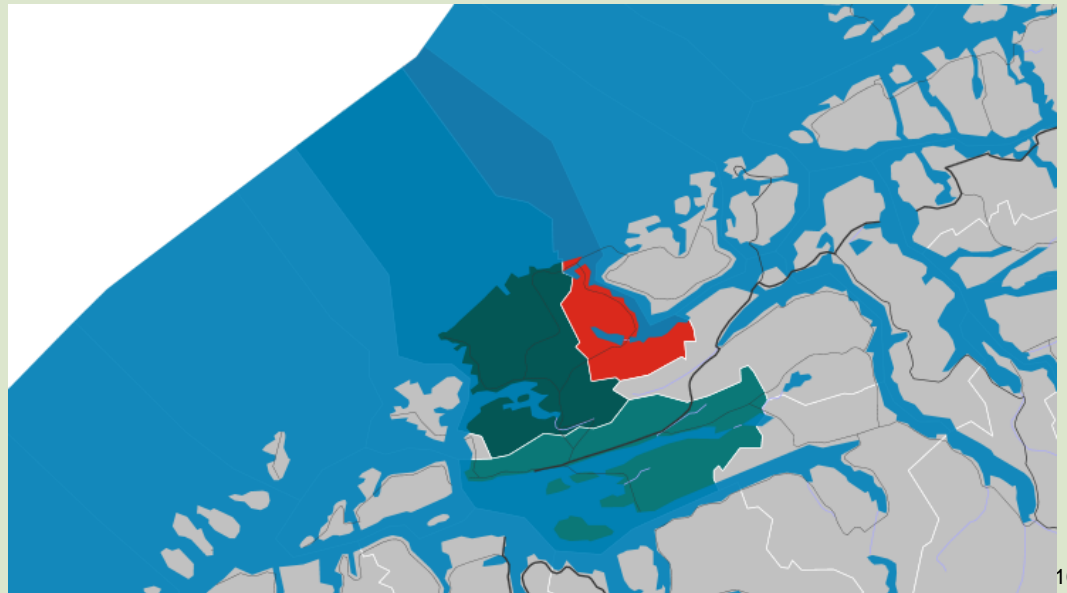
Reiseavstander i minutter mellom tettstedene og mot Molde. Kilde: E39 Vestnes-Molde – Kommunedelplan og konsekvensutredning. Rambøll 2013.

Oppsummering alternativ 4 - Aukra + Midsund + Vestnes

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre over 50 prosent.	0/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til flere partier representert i kommunestyret.	10/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til liten endring i muligheten for innbyggermedvirkning.	5/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i noe grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsrom for de involverte kommunene.	5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil i liten grad føre til endringer i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen.	0/10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i liten grad kalles «hverdagsregioner» i dag, og det vil være en stor jobb å skape en felles identitet.	0/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i liten grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver. Nye oppgaver vil sannsynligvis føre til økt interkommunalt samarbeid.	0/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i liten grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	10/10	
Samlet vurdering	Alternativ 4 får en samlet poengscore på 35 poeng.	35/100	

Alternativ 5:

Eide
+ Fræna
+ Molde

Høy politisk deltagelse

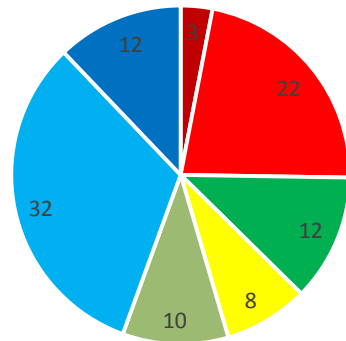

- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i Eide, Fræna og Molde kommuner i dag er 99. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en alternativ 5-kommune er 27 representanter, men dersom man tar utgangspunkt i den største kommunen (Molde) vil antallet være 47 representanter. Erfaring fra tidligere sammenslåinger viser at antallet representanter i en ny kommune ligger nært opp til antallet i den største kommunen før sammenslåing. En nedgang fra 99 til 47 representanter utgjør 53 prosent.

Høy politisk deltagelse

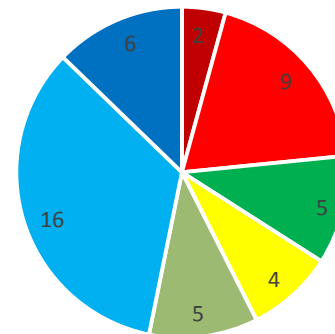
- Politisk representasjon:
  - Molde er den kommunen som har flest partier representert i kommunestyret med 7 ulike partier. Fræna og Eide har 6 partier hver representert.
  - Kakediagrammet nede til venstre viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
  - Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyre på 47 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/lister som stiller til valg og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
  - Antall partier i en ny kommune vil være 7, det betyr at Molde vil ha det samme antallet og Fræna og Eide vil få et mer.

Alt 5 - før sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP

Alt 5 - etter sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til å engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Kun Molde har et organisert velsamarbeid.
  - Fræna er den eneste kommunen som har kontaktutvalg/råd for innvandrere.
  - Fræna og Molde har kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
  - Eide og Molde melder at de har lagt til rette for innbyggerinitiativ, men at det er i ingen/få henvendelser årlig. Eide har flest med 5.
  - Samlet sett vil en sammenslåing av Eide, Fræna og Molde føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En alternativ 5-kommune vil ha et innbyggertall på 39 642 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil ha kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I alternativ 5-kommunene er det Fræna som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Molde opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 4,41. Det trekker i retning av at politikerne ikke føler de har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - Molde er motoren i mye av samarbeidet og vertskommune for svært mange av ordningene i Romsdal. Strukturalternativer som inkluderer Molde vil derfor kunne innebære avvikling av flere ordninger enn sammenslutninger der Molde ikke inngår. Eksempelvis har Molde, Eide og Fræna (alternativ 5) flere ordninger sammen. Det er grunn til å tro at alternativ 5 vil ha tilstrekkelig kapasitet til å løse de nye oppgavene som er aktuelle for kommunene i egenregi.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet utgjør en «hverdagsregion».
- Kommunene som inngår i sammenslåings alternativ 5; Eide, Fræna, Molde kan i noen grad kalles «hverdagsregioner» i dag, Eide har en del innpendling til Fræna og Molde, og Fræna har nesten 30 prosent innpendling på Molde.
- Men et slikt alternativ har ikke med Aukra og Gjemnes kommuner, som begge har en innpendling til Molde på over 25 prosent.

		Arbeidssted										
		Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Neset	Gjemnes	Sunndal	Utenfor
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
	Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
	Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	9,6
	Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	14,4
	Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	9,2
	Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	10,8
	Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	13,9
	Neset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,6
	Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	17,1
	Sunndal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	9,1
	Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Oppgavepotensial for større kommuner

- I tillegg til de to brede regionale alternativene er det fem andre alternativer som passerer minimumsgrensen på 15 000 – 20 000 innbyggere som ekspertutvalget tilrådte. Tre av disse inkluderer Molde. Felles for disse vil være at det kan antas at de vil ha et tilstrekkelig grunnlag for å ivareta de fleste oppgavene som i utgangspunktet skal overføres til alle kommunene («basispakken»). En overføring av videregående opplæring og kollektivtransport vurderes som ikke aktuelt, dels fordi de nye kommunene ikke vil utgjøre bærekraftige og rasjonelle enheter for oppgavene og dels fordi løsningene vil skape betydelige restfunksjonsutfordringer for øvrige kommuner.
- Alternativ 5 kommuner i denne «mellomkategorien» når det gjelder oppgavepotensial.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. En alternativ 5-kommune vil ha et innbyggertall på nærmere 40 000 innbyggere. Tabellen under viser interne reiseavstander.
- Med dette utgangspunktet mener vi det kan være aktuelt å etablere noen tiltak. Befolkningsstørrelsen tilsier at det kan være aktuelt å etablere lokalutvalg for å sikre deltagelse fra hele kommunen. Siden en går fra 3 til 1 ordfører, kan det være aktuelt å se på frikjøp også av andre politikere. Politisk ledelse må også være bevisst å være tilstede i hele kommunen.

	Molde	Hjelset	Kleive	Hovdenakken	Nesje-stranda	Elnesvågen	Bud	Tornes	Nerland	Malme	Sylte	Tronds-haugen	Aureosen	Eide	Lyngstad	Vevang
Molde		20	28	21	21	33	52	40	52	21	26	17	23	40	49	62
Hjelset	20		8	28	29	39	57	46	58	27	32	37	36	46	55	68
Kleive	28	8		31	31	47	66	54	66	35	40	45	44	52	63	76
Hovdenakken	21	28	31		7	41	60	49	61	30	40	38	38	48	57	71
Nesje-stranda	21	29	31	7		42	61	49	61	30	34	38	39	49	58	71
Elnesvågen	33	39	47	41	42		20	8	20	13	7	28	21	22	21	29
Bud	52	57	66	60	61	20		12	17	32	27	47	40	41	39	48
Tornes	40	46	54	49	49	8	12		18	21	15	35	28	29	26	35
Nerland	52	58	66	61	61	20	17	18		33	27	48	40	29	21	18
Malme	21	27	35	30	30	13	32	21	33		6	17	10	20	29	42
Sylte	26	32	40	40	34	7	27	15	27	6		21	14	15	24	37
Trondshaugen	17	37	45	38	38	28	47	35	48	17	21		7	35	44	57
Aureosen	23	36	44	38	39	21	40	28	40	10	14	7		28	37	50
Eide	40	46	52	48	49	22	41	29	29	20	15	35	28		10	27
Lyngstad	49	55	63	57	58	21	39	26	21	29	24	44	37	10		19
Vevang	62	68	76	71	71	29	48	35	18	42	37	57	50	27	19	

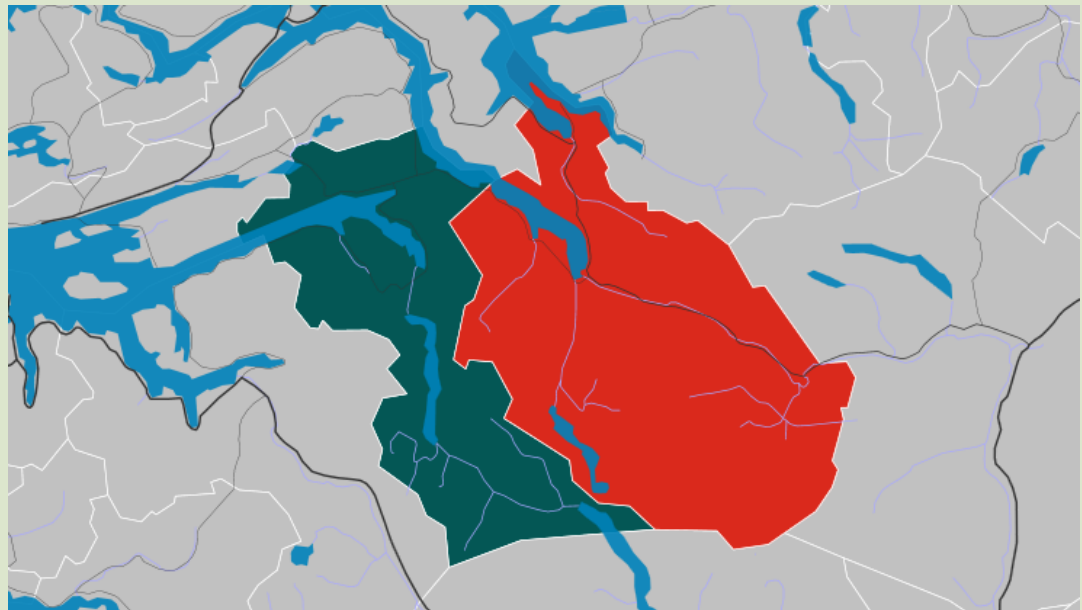
Reiseavstander i minutter mellom ulike områder i Molde, Fræna og Eide. Kilder: SSB og visveg.no

Oppsummering alternativ 5 - Eide + Fræna + Molde

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre over 50 prosent.	0/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til flere partier representert i kommunestyret.	10/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.	10/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i noe grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsrom for de involverte kommunene.	5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil bety reduksjon i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen.	5/10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i noe grad kalles «hverdagsregioner» i dag.	5/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i noe grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver.	10/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i noe grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	5/10	
Samlet vurdering	Alternativ 5 får en samlet poengscore på 55 poeng.	55/100	

Alternativ 6:

Nesset +
Sunndal

Høy politisk deltagelse

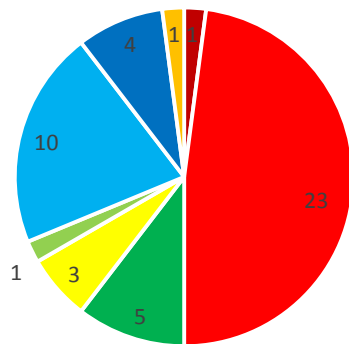

- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i Nasset og Sunndal kommuner i dag er 48. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en alternativ 6-kommune er 27 representanter, og dersom man tar utgangspunkt i den største kommunen (Sunndal) vil antallet være 27 representanter. Erfaring fra tidligere sammenslåinger viser at antallet representanter i en ny kommune ligger nært opp til antallet i den største kommunen før sammenslåing. En nedgang fra 48 til 27 representanter utgjør 44 prosent.

Høy politisk deltagelse

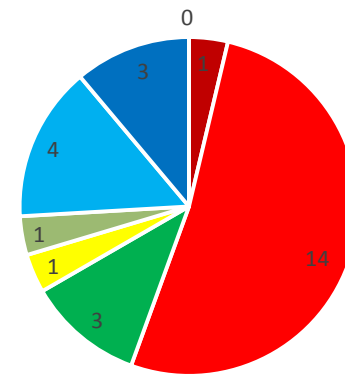
- Politisk representasjon:
  - Sunndal har i dag 7 lister i kommunestyret, mens Nesset har 6 lister representert. Nesset har en lokal liste med 1 representant.
  - Kakediagrammet nede til venstre viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
  - Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyre på 27 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/liste som stiller til valg og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
  - De lokale listen i vil ikke være representert i en ny kommune. Antall partier i en ny kommune vil være 7, det betyr at Sunndal vil ha det samme antallet og Nesset en liste mer å velge i.

Alt 6 - før sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Nesset

Alt 6 - etter sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Nesset

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til å engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Sunndal har kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
  - Nettet og Sunndal melder at de har lagt til rette for innbyggerinitiativ, men at det er i ingen/få henvendelser årlig.
  - Ingen av kommunene har kontaktutvalg/råd for innvandrere, eller organisert velsamarbeid.
  - Samlet sett vil derfor en kommunesammenslåing føre til liten endring.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En ny alternativ 6-kommune vil ha et innbyggertall på 10 130 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil ikke ha tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I alternativ 6-kommunene er det Sunndal som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Nasset opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 3,02. Det trekker i retning av at politikerne til dels ikke føler de har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - En kommune med Nasset og Sunndal vil innebære en avvikling av samarbeidsbehov for noen kommuner, men øvrige kommuner som deltar i samarbeidsordningen vil fortsatt ha et behov for at ordningene opprettholdes. Dette alternativet vil ha begrensede effekter i form av avvikling av samarbeid, og nye oppgaver vil trolig innebære etablering av flere interkommunale ordninger.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet utgjør en «hverdagsregion». Kommunene som inngår i alternativ 6; Nesset og Sunndal kan i noe grad kalles «hverdagsregioner» i dag. Det er en del interaksjon mellom kommunene, og litt over 11 prosent av innbyggerne i Nesset jobber i Sundal.
- Men samtidig pendler litt over 20 prosent av innbyggerne i Nesset til Molde, og mange vil nok i større grad oppleve Molde som sin hverdagsregion.

		Arbeidssted										
		Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Nesset	Gjemnes	Sunndal	Utenfor
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
	Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
	Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	9,6
	Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	14,4
	Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	9,2
	Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	10,8
	Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	13,9
	Nesset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,6
	Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	17,1
	Sunndal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	9,1
	Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Oppgavepotensial for større kommuner

- Den tredje gruppen kommuner vil i større grad ha utfordringer med å møte kravene som stilles til kommunene for å overta de omtalte basisoppgavene. Overføring av fylkeskommunale oppgaver som kollektivtrafikk og videregående opplæring vil være uaktuelt. Resultatet for denne gruppen kommuner vil være at de fortsatt vil være avhengig av eksisterende samarbeidsordninger, og i tillegg ha behov for å inngå, evt. bli pålagt, en rekke nye samarbeidsordninger for å møte kravene til oppgaveløsningen på en tilfredsstillende måte.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. En kommune med Nesset og Sunndal vil ha et innbyggertall på litt over 10 000 innbyggere. Tabellen viser reiseavstandene i en ny kommune.
- Med dette utgangspunktet mener vi det ikke vil være nødvendig å etablere spesielle tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. Det er selvfølgelig ikke noe i veien for at man allikevel kan vurdere tiltak for å styrke lokaldemokratiet.

	Eidsvåg	Rausand	Grøa	Hoelsand	Sunnalsøra	Vistdal	Eresfjord
Eidsvåg		11	46	41	35	36	20
Raudsand	11		45	41	36	46	30
Grøa	46	45		5	11	79	63
Hoelsand	41	41	5		7	75	59
Sunnalsøra	35	36	11	7		70	53
Vistdal	36	46	79	75	70		18
Eresfjord	20	30	63	59	53	18	

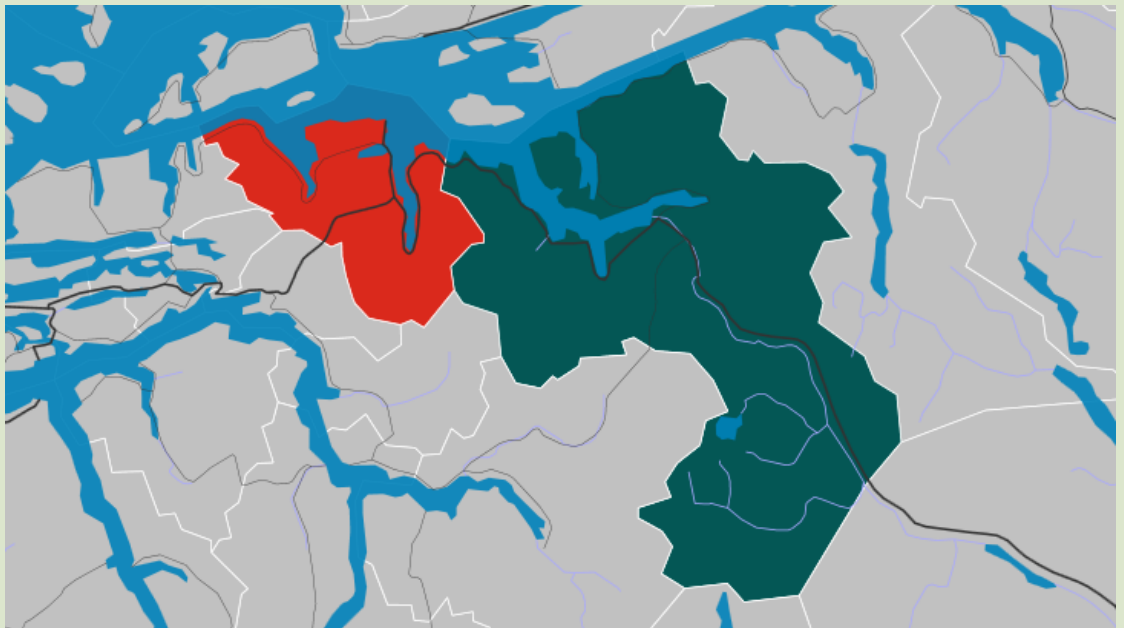
Reiseavstander i minutter mellom tettsteder (+ Vistdal og Eresfjord) i Nesset og Sunndal. Kilder: SSB og visveg.no

Oppsummering alternativ 6 - Nettet + Sunndal

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre mellom 25 og 49 prosent.	5/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til flere partier representert i kommunestyret.	10/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til liten endring i muligheten for innbyggermedvirkning.	5/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i noe grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsrom for de involverte kommunene.	7,5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil i liten grad føre til endringer i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen.	0/10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i noe grad kalles «hverdagsregioner» i dag.	5/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i liten grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver. Nye oppgaver vil sannsynligvis føre til økt interkommunalt samarbeid.	0/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i liten grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	10/10	
Samlet vurdering	Alternativ 6 får en samlet poengscore på 47,5 poeng.	47,5/100	

Alternativ 7:

Rauma
+ Vestnes

Høy politisk deltagelse

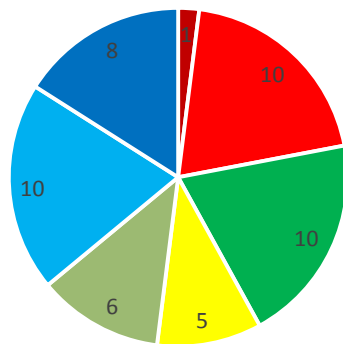

- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i Rauma og Vestnes kommuner i dag er 50. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en alternativ 7-kommune er 27 representanter, og dersom en tar utgangspunkt i den kommunen med flest representanter (Rauma) vil antallet være 47 representanter. Erfaring fra tidligere sammenslåinger viser at antallet representanter i en ny kommune ligger nært opp til antallet i den største kommunen før sammenslåing. En nedgang fra 50 til 27 representanter utgjør 46 prosent.

Høy politisk deltagelse

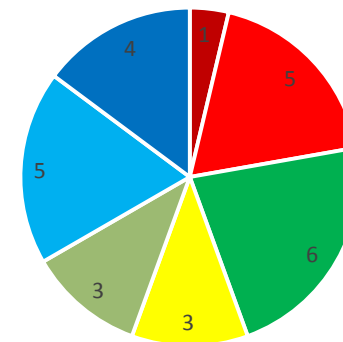
- Politisk representasjon:
  - Rauma har i dag 7 lister i kommunestyret, mens Vestnes har 6 lister representert. Kakediagrammet nede til venstre viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
  - Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyre på 27 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/lister som stiller til valg og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
  - Antall partier i en ny kommune vil være 7, det betyr at Rauma vil ha det samme antallet og Vestnes et parti mer å velge i.

Alt 7 - før sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP

Alt 7 - etter sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til å engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Rauma og Vestnes har også kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
  - Rauma melder at de har lagt til rette for innbyggerinitiativ, men at det er i ingen/få henvendelser årlig.
  - Verken Rauma eller Vestnes har et organisert velsamarbeid (Rauma har heller ikke velforeninger) eller kontaktutvalg/råd for innvandrere. Vestnes har derimot velforeninger.
  - Samlet sett vil en sammenslåing av Rauma og Vestnes føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En ny alternativ 7-kommune vil ha et innbyggertall på 14 153 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil til dels ha kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I ROR-kommunene er det Rauma som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Vestnes opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 4,03. Det trekker i retning av at politikerne ikke føler de har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - En kommune med hele Rauma og Vestnes vil innebære en avvikling av samarbeidsbehov for noen kommuner, men øvrige kommuner som deltar i samarbeidsordningen vil fortsatt ha et behov for at ordningene opprettholdes. Dette alternativet vil ha begrensede effekter i form av avvikling av samarbeid, og nye oppgaver vil trolig innebære etablering av flere interkommunale ordninger.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet Rauma og Vestnes utgjør en «hverdagsregion».
- Vestnes/Rauma kan i liten grad kalles en hverdagsregion. I begge disse kommunene er det en stor andel som arbeider i egen kommune, og det er lite pendling mellom kommunene. Det skyldes i hovedsak avstandene og kan endre seg noe når Tresfjordbrua står klar høsten 2015. Den vil redusere reiseavstanden mellom Åndalsnes og Vestnes til ca. 45 minutter.

		Arbeidssted										
		Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Neset	Gjemnes	Sunndal	Utenfor
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
	Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
	Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	9,6
	Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	14,4
	Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	9,2
	Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	10,8
	Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	13,9
	Neset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,6
	Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	17,1
	Sunndal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	9,1
	Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Oppgavepotensial for større kommuner

- I tillegg til de to brede regionale alternativene er det fem andre alternativer som passerer minimumsgrensen på 15 000 – 20 000 innbyggere som ekspertutvalget tilrådte. Tre av disse inkluderer Molde. Felles for disse vil være at det kan antas at de vil ha et tilstrekkelig grunnlag for å ivareta de fleste oppgavene som i utgangspunktet skal overføres til alle kommunene («basispakken»). En overføring av videregående opplæring og kollektivtransport vurderes som ikke aktuelt, dels fordi de nye kommunene ikke vil utgjøre bærekraftige og rasjonelle enheter for oppgavene og dels fordi løsningene vil skape betydelige restfunksjonsutfordringer for øvrige kommuner.
- Rauma/Vestnes er i utgangspunktet ikke inkludert i de fem alternativene som er beskrevet over. Innbyggertallet er derimot svært nært opp til 15 000, så vi har derfor valgt å ta med alternativ 7 i «mellomkategorien» når det gjelder oppgavepotensial.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenføring. En kommune bestående av Rauma og Vestnes vil ha nesten 15 000 innbyggere. Tabellen under viser reiseavstandene.
- Med dette utgangspunktet mener vi det kan være aktuelt å etablere noen tiltak. Befolkningsstørrelsen tilsier at det ikke er nødvendig å etablere lokalutvalg, men geografisk kan det være aktuelt for å sikre deltagelse fra hele kommunen. Politisk ledelse må også være bevisst å være tilstede i hele kommunen.

	Tomra	Vestnes	Fiksdal	Vikebukt	Isfjorden	Åndalsnes	Brønnsletten	Voll	Innfjorden
Tomra		13	9	22	67	61	63	41	50
Vestnes	13		22	10	55	49	51	29	38
Fiksdal	9	22		31	75	70	77	50	59
Vikebukt	22	10	31		45	39	42	19	29
Isfjorden	67	55	75	45		7	12	26	18
Åndalsnes	61	49	70	39	7		7	20	12
Brønnsletten	63	51	77	42	12	7		22	14
Voll	41	29	50	19	26	20	22		9
Innfjorden	50	38	59	29	18	12	14	9	

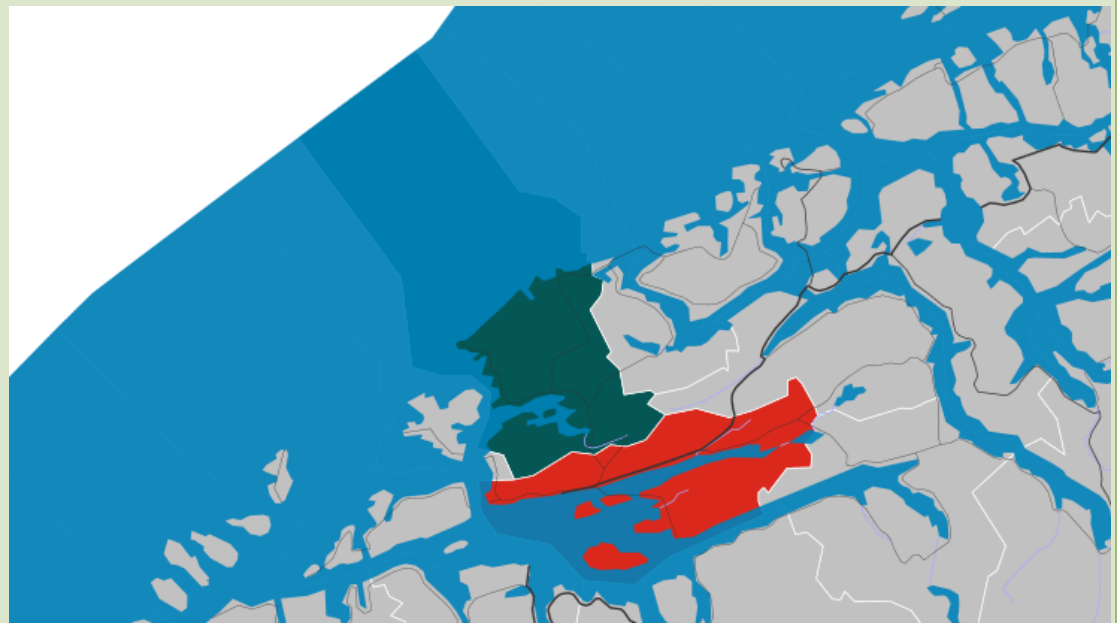
Reiseavstander i minutter mellom tettsteder i Rauma og Vestnes. Ruter i grått er redusert med 15 minutter. Kilder: SSB og visveg.no

Oppsummering alternativ 7 - Rauma + Vestnes

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre mellom 25 og 49 prosent.	5/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til flere partier representert i kommunestyret.	10/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.	10/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i liten grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsform for de involverte kommunene.	2,5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil i liten grad føre til endringer i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen	0/10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i liten grad kalles «hverdagsregioner» i dag, og det vil være en stor jobb å skape en felles identitet.	0/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i liten grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver. Nye oppgaver vil sannsynligvis føre til økt interkommunalt samarbeid.	10/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i noe grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	5/10	
Samlet vurdering	Alternativ 7 får en samlet poengscore på 47.5 poeng.	47,5/100	

Alternativ 8:

Fræna
+ Molde

Høy politisk deltagelse

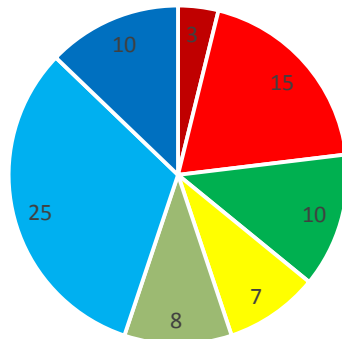
- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i Fræna og Molde kommuner i dag er 78. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en alternativ 8-kommune er 27 representanter, men dersom man tar utgangspunkt i den største kommunen (Molde) vil antallet være 47 representanter. Erfaring fra tidligere sammenslåinger viser at antallet representanter i en ny kommune ligger nært opp til antallet i den største kommunen før sammenslåing. En nedgang fra 78 til 47 representanter utgjør 40 prosent.

Høy politisk deltagelse

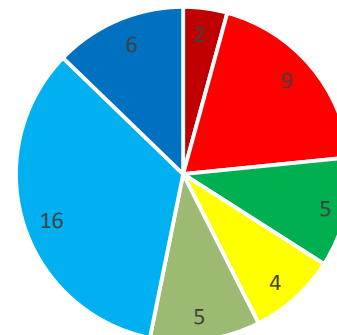
- Politisk representasjon:
  - Molde har 7 partier representert i bystyret, mens Fræna har 6 partier representert i kommunestyret.
  - Kakediagrammet nede til venstre viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
  - Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyre på 47 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/lister som stiller til valg og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
  - Antall partier i en ny kommune vil være 7, det betyr at Molde vil ha det samme antallet og Fræna et parti mer å velge i.

Alt 8 - før sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP

Alt 8 - etter sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Kun Molde har et organisert velsamarbeid.
  - Fræna er den eneste kommunen som har kontaktutvalg/råd for innvandrere.
  - Fræna og Molde har kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
  - Molde melder om at innbyggerne bruker innbyggerinitiativ, men at det er i få henvendelser årlig.
  - Samlet sett vil en sammenslåing av Fræna og Molde kommuner føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En ny alternativ 8-kommune vil ha et innbyggertall på 36 179 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil ha kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I alternativ 8-kommunene er det Fræna som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Molde opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 4,30. Det trekker i retning av at politikerne ikke føler de har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - Molde er motoren i mye av samarbeidet og vertskommune for svært mange av ordningene i Romsdal. Strukturalternativer som inkluderer Molde vil derfor kunne innebære avvikling av flere ordninger enn sammenslutninger der Molde ikke inngår. Eksempelvis har Molde og Fræna (alternativ 8) flere ordninger sammen. Det er grunn til å tro at alternativ 8 vil ha tilstrekkelig kapasitet til å løse de nye oppgavene som er aktuelle for kommunene i egenregi.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativ 8 utgjør en «hverdagsregion».
- Kommunene som inngår i sammenslåing kan i noe grad kalles «hverdagsregion» i dag. Fræna er den kommunen på Romsdalshalvøya som har høyest innpendling til Molde med nesten 30 prosent. Men samtidig har man ikke med Gjemnes og Aukra i dette alternativet, som er de to andre kommunene som har over 25 prosent innpendling til Molde.

		Arbeidssted										
		Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Neset	Gjemnes	Sunndal	Utenfor
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
	Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
	Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	9,6
	Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	14,4
	Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	9,2
	Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	10,8
	Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	13,9
	Neset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,6
	Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	17,1
	Sunndal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	9,1
	Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Oppgavepotensial for større kommuner

- I tillegg til de to brede regionale alternativene er det fem andre alternativer som passerer minimumsgrensen på 15 000 – 20 000 innbyggere som ekspertutvalget tilrådte. Tre av disse inkluderer Molde. Felles for disse vil være at det kan antas at de vil ha et tilstrekkelig grunnlag for å ivareta de fleste oppgavene som i utgangspunktet skal overføres til alle kommunene («basispakken»). En overføring av videregående opplæring og kollektivtransport vurderes som ikke aktuelt, dels fordi de nye kommunene ikke vil utgjøre bærekraftige og rasjonelle enheter for oppgavene, og dels fordi løsningene vil skape betydelige restfunksjonsutfordringer for øvrige kommuner.
- Alternativ 7 kommer i denne «mellomkategorien» når det gjelder oppgavepotensial.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. En kommune bestående av Molde og Fræna vil ha i overkant av 36 000 innbyggere. Tabellen under viser reiseavstandene.
- Med dette utgangspunktet mener vi det kan være aktuelt å etablere noen tiltak. Befolkningsstørrelsen tilsier at det kan være aktuelt å etablere lokalutvalg, og geografisk kan det være aktuelt for å sikre deltagelse fra hele kommunen. Politisk ledelse må også være bevisst på å være tilstede i hele kommunen.

	Molde	Hjelset	Kleive	Hovdenakken	Nesjestranda	Elnesvågen	Bud	Tornes	Nerland	Malme	Sylte	Trondshaugen	Aureosen
Molde		20	28	21	21	33	52	40	52	21	26	17	23
Hjelset	20		8	28	29	39	57	46	58	27	32	37	36
Kleive	28	8		31	31	47	66	54	66	35	40	45	44
Hovdenakken	21	28	31		7	41	60	49	61	30	40	38	38
Nesjestranda	21	29	31	7		42	61	49	61	30	34	38	39
Elnesvågen	33	39	47	41	42		20	8	20	13	7	28	21
Bud	52	57	66	60	61	20		12	17	32	27	47	40
Tornes	40	46	54	49	49	8	12		18	21	15	35	28
Nerland	52	58	66	61	61	20	17	18		33	27	48	40
Malme	21	27	35	30	30	13	32	21	33		6	17	10
Sylte	26	32	40	40	34	7	27	15	27	6		21	14
Trondshaugen	17	37	45	38	38	28	47	35	48	17	21		7
Aureosen	23	36	44	38	39	21	40	28	40	10	14	7	

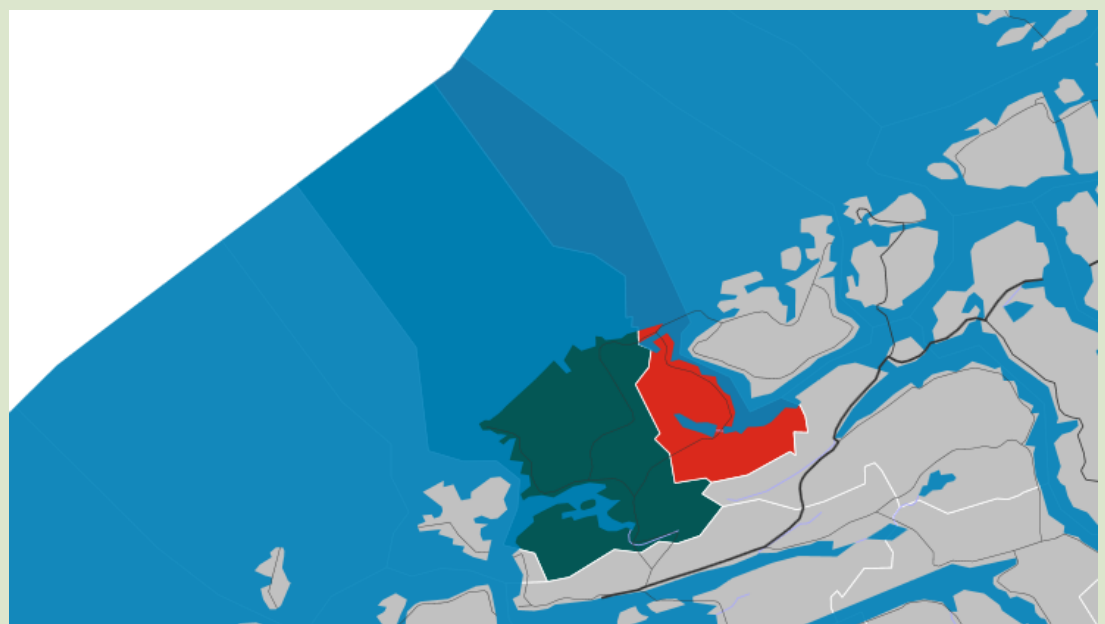
Reiseavstander i minutter mellom tettsteder i Molde og Fræna kommuner. Kilder: SSB og visveg.no

Oppsummering alternativ 8 - Fræna + Molde

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre mellom 25 og 49 prosent.	5/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til flere partier representert i kommunestyret.	10/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.	10/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i noe grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsrom for de involverte kommunene.	5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil bety reduksjon i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen.	5/10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i noe grad kalles «hverdagsregioner» i dag.	5/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i noe grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver.	10/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i noe grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet	5/10	
Samlet vurdering	Alternativ 8 får en samlet poengscore på 60 poeng.	60/100	

Alternativ 9:

Eide
+ Fræna

Høy politisk deltagelse

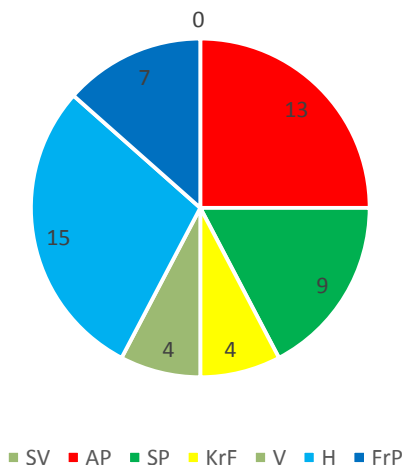

- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i Eide og Fræna kommuner i dag er 52. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en alternativ 9-kommune er 27 representanter, men dersom man tar utgangspunkt i den største kommunen (Fræna), vil antallet være 31 representanter. Erfaring fra tidligere sammenslåinger viser at antallet representanter i en ny kommune ligger nært opp til antallet i den største kommunen før sammenslåing. En nedgang fra 52 til 31 representanter utgjør 40 prosent.

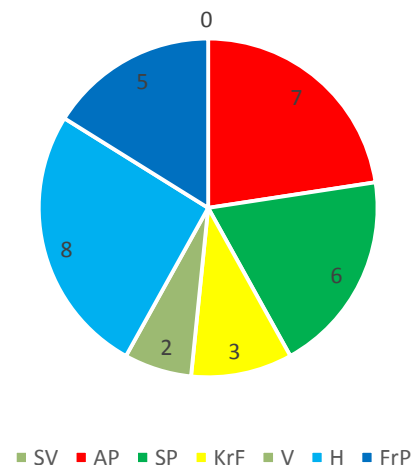
Høy politisk deltagelse

- Politisk representasjon:
  - Eide og Fræna har begge 6 partier representert i kommunestyrene.
  - Kakediagrammet nede til venstre viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
  - Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyre på 31 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/lister som stiller til valg og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
  - Antall partier i en ny kommune vil være 6, det betyr at begge kommunene vil ha det samme antallet partier etter en sammenslåing som før.

Alt 9 - før sammenslåing

Alt 9 - etter sammenslåing

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Fræna er den eneste kommunen som har kontaktutvalg/råd for innvandrere.
  - Fræna har kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
  - Eide melder om at innbyggerne bruker innbyggerinitiativ, og har rundt 5 henvendelser årlig.
  - Verken Fræna eller Eide har et organisert velsamarbeid.
  - Samlet sett vil en sammenslåing med Fræna og Eide føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En ny alternativ 9-kommune vil ha et innbyggertall på 13 250 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil i mindre grad ha kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I alternativ 9-kommune er det Fræna som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Eide opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 4,27. Det trekker i retning av at politikerne ikke føler de har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - En kommune med Eide og Fræna vil innebære en avvikling av samarbeidsbehov for noen kommuner, men øvrige kommuner som deltar i samarbeidsordningen vil fortsatt ha et behov for at ordningene opprettholdes. Dette alternativet vil ha begrensede effekter i form av avvikling av samarbeid, og nye oppgaver vil trolig innebære etablering av flere interkommunale ordninger.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet utgjør en «hverdagsregion». Eide og Fræna kan til en viss grad sies å være en «hverdagsregion», siden en del innbyggere i Eide jobber i Fræna. Men det er først og fremst til Molde innbyggerne pendler, og spesielt fra Fræna.
- Molde kommune mangler dermed i dette alternativet for at det kan kalles en «hverdagsregion».

		Arbeidssted										
		Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Neset	Gjemnes	Sunndal	Utenfor
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
	Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
	Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	9,6
	Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	14,4
	Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	9,2
	Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	10,8
	Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	13,9
	Neset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,6
	Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	17,1
	Sunndal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	9,1
	Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Oppgavepotensial for større kommuner

- Den tredje gruppen kommuner vil i større grad ha utfordringer med å møte kravene som stilles til kommunene for å overta de omtalte basisoppgavene. Overføring av fylkeskommunale oppgaver som kollektivtrafikk og videregående opplæring vil være uaktuelt. Resultatet for denne gruppen kommuner vil være at de fortsatt vil være avhengig av eksisterende samarbeidsordninger, og i tillegg ha behov for å inngå, evt. bli pålagt, en rekke nye samarbeidsordninger for å møte kravene til oppgaveløsningen på en tilfredsstillende måte.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. En kommune bestående av Eide og Fræna vil ha i overkant av 13 000 innbyggere. Tabellen under viser reiseavstandene.
- Med dette utgangspunktet mener vi det ikke vil være nødvendig å etablere spesielle tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. Det er selvfølgelig ikke noe i veien for at man allikevel kan vurdere tiltak for å styrke lokaldemokratiet.

	Elnesvågen	Bud	Tornes	Nerland	Malme	Sylte	Trondshaugen	Aureosen	Eide	Lyngstad	Vevang
Elnesvågen		20	8	20	13	7	28	21	22	21	29
Bud	20		12	17	32	27	47	40	41	39	48
Tornes	8	12		18	21	15	35	28	29	26	35
Nerland	20	17	18		33	27	48	40	29	21	18
Malme	13	32	21	33		6	17	10	20	29	42
Sylte	7	27	15	27	6		21	14	15	24	37
Trondshaugen	28	47	35	48	17	21		7	35	44	57
Aureosen	21	40	28	40	10	14	7		28	37	50
Eide	22	41	29	29	20	15	35	28		10	27
Lyngstad	21	39	26	21	29	24	44	37	10		19
Vevang	29	48	35	18	42	37	57	50	27	19	

Reiseavstander i minutter mellom tettsteder (+ Aureosen, Lyngstad og Vevang) i Fræna og Eide kommuner. Kilder: SSB og visveg.no

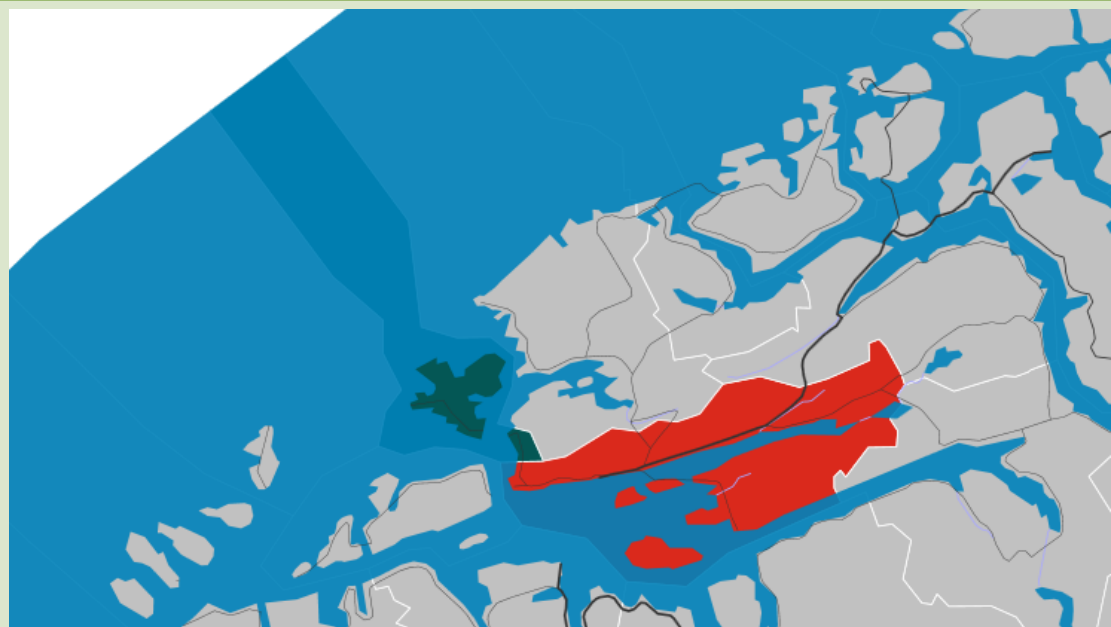
Oppsummering alternativ 9 - Eide + Fræna

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre mellom 25 og 49 prosent.	5/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil ikke endre antall partier representert i kommunestyret.	5/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.	10/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i liten grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsform for de involverte kommunene.	2,5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil i liten grad føre til endringer i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen..	0/10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i liten grad kalles «hverdagsregioner» i dag, og det vil være en stor jobb å skape en felles identitet.	0/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i liten grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver. Nye oppgaver vil sannsynligvis føre til økt interkommunalt samarbeid.	0/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i liten grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	10/10	
Samlet vurdering	Alternativ 9 får en samlet poengscore på 37,5 poeng.	37,5/100	

Alternativ 10:

Aukra
+ Molde

Høy politisk deltagelse

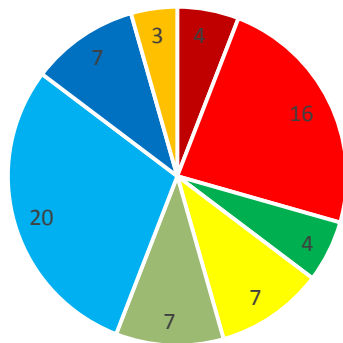

- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i Aukra og Molde kommuner i dag er 68. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en alternativ 10-kommune er 27 representanter, men dersom man tar utgangspunkt i den største kommunen (Molde) vil antallet være 47 representanter. Erfaring fra tidligere sammenslåinger viser at antallet representanter i en ny kommune ligger nært opp til antallet i den største kommunen før sammenslåing. En nedgang fra 68 til 47 representanter utgjør 31 prosent.

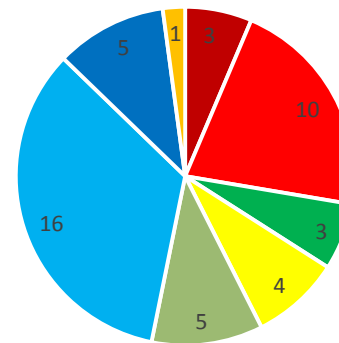
Høy politisk deltagelse

- Politisk representasjon:
  - Aukra har 8 partier/lister representert i kommunestyret, inkludert en lokal liste. Molde har 7 partier representert.
  - Kakediagrammet nede til venstre viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
  - Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyret på 47 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/lister som stiller til valg og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
  - Antall partier/lister i en ny kommune vil være 8, det betyr Aukra vil ha det samme antallet å velge imellom, mens Molde vil ha en økning. Denne økningen er riktignok representert ved Aukralista for Molde sin del, så det vil kanskje ikke oppfattes som større valgfrihet for innbyggerne i gamle Molde kommune.

Alt 10 - før sammenslåing

Alt 10 - etter sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Aukra

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Aukra

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til å engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Kun Molde har et organisert velsamarbeid.
  - Molde har kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
  - Molde melder om at innbyggerne bruker innbyggerinitiativ, men at det er i få henvendelser årlig.
  - Verken Molde eller Aukra har kontaktutvalg/råd for innvandrere.
  - Samlet sett vil en sammenslåing av Aukra og Molde føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning, da spesielt for Aukra sin del.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En ny alternativ 10-kommune vil ha et innbyggertall på 29 858 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil ha kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I alternativ 10-kommunene er det Aukra som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Molde opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 4,11. Det trekker i retning av at politikerne ikke føler de har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - Molde er motoren i mye av samarbeidet og vertskommune for svært mange av ordningene i Romsdal. Strukturalternativer som inkluderer Molde vil derfor kunne innebære avvikling av flere ordninger enn sammenslutninger der Molde ikke inngår. Eksempelvis har Aukra og Molde flere ordninger sammen. Det er grunn til å tro at alternativ 10 vil ha tilstrekkelig kapasitet til å løse de nye oppgavene som er aktuelle for kommunene i egenregi.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet utgjør en «hverdagsregion». Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet utgjør en «hverdagsregion».
- Aukra har stor innpendling til Molde (over 25 prosent), og dermed kan alternativet i en viss grad kalles en «hverdagsregion». Men Fræna, som har høyest innpendling til Molde, er ikke inkludert.

		Arbeidssted										
		Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Neset	Gjemnes	Sunndal	Utenfor
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
	Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
	Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	9,6
	Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	14,4
	Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	9,2
	Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	10,8
	Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	13,9
	Neset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,6
	Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	17,1
	Sunndal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	9,1
	Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Oppgavepotensial for større kommuner

- I tillegg til de to brede regionale alternativene er det fem andre alternativer som passerer minimumsgrensen på 15 000 – 20 000 innbyggere som ekspertutvalget tilrådte. Tre av disse inkluderer Molde. Felles for disse vil være at det kan antas at de vil ha et tilstrekkelig grunnlag for å ivareta de fleste oppgavene som i utgangspunktet skal overføres til alle kommunene («basispakken»). En overføring av videregående opplæring og kollektivtransport vurderes som ikke aktuelt, dels fordi de nye kommunene ikke vil utgjøre bærekraftige og rasjonelle enheter for oppgavene og dels fordi løsningene vil skape betydelige restfunksjonsutfordringer for øvrige kommuner.
- Alternativ 10 kommer i denne «mellomkategorien» når det gjelder oppgavepotensial.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. En kommune bestående av Molde og Aukra vil ha nesten 30 000 innbyggere. Tabellen under viser reiseavstandene.
- Med dette utgangspunktet mener vi det ikke vil være nødvendig å etablere spesielle tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. Det er selvfølgelig ikke noe i veien for at man allikevel kan vurdere tiltak for å styrke lokaldemokratiet.

	Molde	Hjelset	Kleive	Hovdenakken	Nesjestranda	Aukra	Hollingen
Molde		20	28	21	21	37	17
Hjelset	20		8	28	29	57	36
Kleive	28	8		31	31	66	45
Hovdenakken	21	28	31		7	58	37
Nesjestranda	21	29	31	7		58	38
Aukra	37	57	66	58	58		23
Hollingen	17	36	45	37	38	23	

Reiseavstander i minutter mellom tettsteder i Molde og Aukra. Feltene markert med grått innebærer ferge. Kilder: SSB og visveg.no

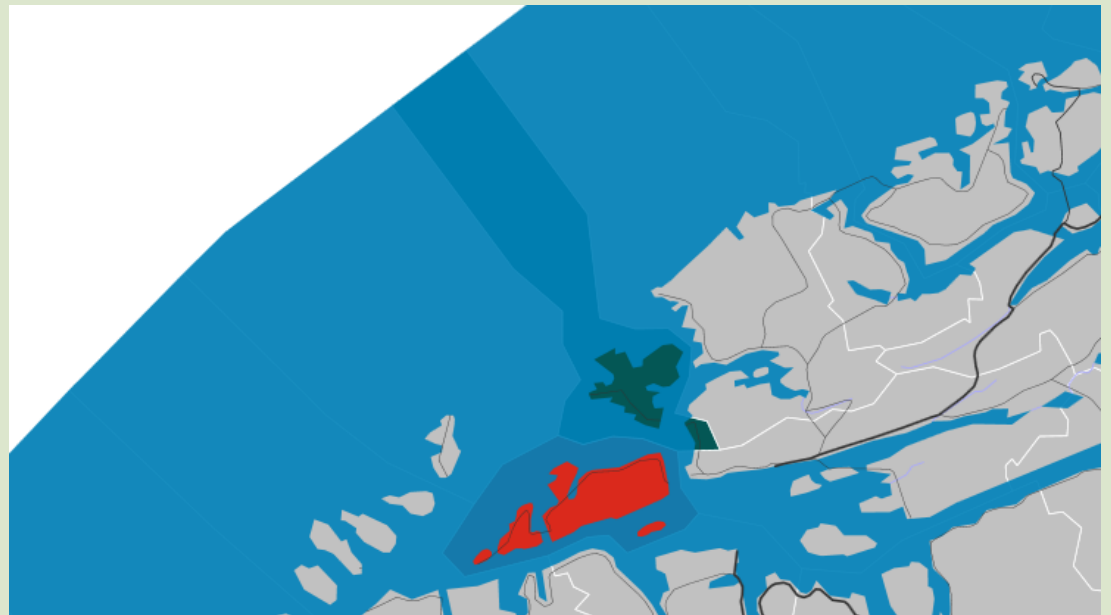

Oppsummering alternativ 10 - Aukra + Molde

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre mellom 25 og 49 prosent.	5/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til flere partier representert i kommunestyret..	10/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.	10/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i noe grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsrom for de involverte kommunene.	5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil bety reduksjon i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen.	5/10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i liten grad kalles «hverdagsregioner» i dag, og det vil være en stor jobb å skape en felles identitet.	0/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i noe grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver.	10/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i liten grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	10/10	
Samlet vurdering	Alternativ 10 får en samlet poengscore på 60 poeng.	60/100	

Alternativ 11:

Aukra
+ Midsund

Høy politisk deltagelse

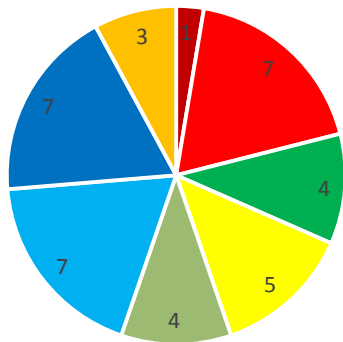
- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i Aukra og Midsund kommuner i dag er 38. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en alternativ 11-kommune er 19 representanter, men dersom man tar utgangspunkt i den største kommunen (Aukra) vil antallet være 21 representanter. Erfaring fra tidligere sammenslåinger viser at antallet representanter i en ny kommune ligger nært opp til antallet i den største kommunen før sammenslåing. En nedgang fra 38 til 21 representanter utgjør 45 prosent.

Høy politisk deltagelse

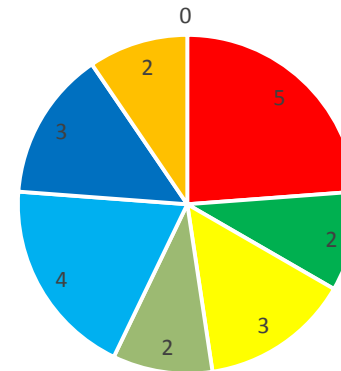
- Politisk representasjon:

- Aukra er den kommunene i utredningen med flest partier/lister i kommunestyret. De har 8. Midsund er den kommunen med færrest, og har 5.
- Kakediagrammet nede til venstre viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
- Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyret på 21 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/lister som stiller til valg og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
- Antall partier/lister i en ny kommune vil være 7, det betyr at Midsund vil ha en økning i antall partier å velge imellom, mens Aukra vil få en nedgang. Det vil være SV som faller ut.

Alt 11 - før sammenslåing

Alt 11 - etter sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Aukra

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Aukra

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til å engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Aukra og Midsund har derimot ikke:
    - kontaktutvalg/råd for innvandrere.
    - kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
    - Kommunene melder heller ikke om at innbyggerne bruker innbyggerinitiativ.
  - Samlet sett vil en sammenslåing av Aukra og Midsund føre til liten endring i muligheten for innbyggermedvirkning.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En ny alternativ 11-kommune vil ha et innbyggertall på 5 534 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil ikke ha kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I alternativ 11-kommunene er det Aukra som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Midsund opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 3,26. Det trekker i retning av at politikerne føler de til dels har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - En kommune med Aukra og Midsund vil innebære en avvikling av samarbeidsbehov for noen kommuner, men øvrige kommuner som deltar i samarbeidsordningen vil fortsatt ha et behov for at ordningene opprettholdes. Dette alternativet vil ha begrensede effekter i form av avvikling av samarbeid, og nye oppgaver vil trolig innebære etablering av flere interkommunale ordninger.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet med Aukra og Midsund utgjør en «hverdagsregion». Per i dag gjør de ikke det. Det henger sammen med at det ikke er noen fastlandsforbindelse mellom kommune.
- Alternativ 11 kan kanskje bli en «hverdagsregion» langt fram i tid, dersom fastlandsforbindelsene realiseres. Men det vil trolig fremdeles være stor innpendling til Molde.

		Arbeidssted										
		Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Neset	Gjemnes	Sunndal	Utenfor
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
	Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
	Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	9,6
	Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	14,4
	Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	9,2
	Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	10,8
	Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	13,9
	Neset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,6
	Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	17,1
	Sunndal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	9,1
	Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Oppgavepotensial for større kommuner

- Den tredje gruppen kommuner vil i større grad ha utfordringer med å møte kravene som stilles til kommunene for å overta de omtalte basisoppgavene. Overføring av fylkeskommunale oppgaver som kollektivtrafikk og videregående opplæring vil være uaktuelt. Resultatet for denne gruppen kommuner vil være at de fortsatt vil være avhengig av eksisterende samarbeidsordninger, og i tillegg ha behov for å inngå, evt. bli pålagt, en rekke nye samarbeidsordninger for å møte kravene til oppgaveløsningen på en tilfredsstillende måte.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. En kommune bestående av Aukra og Midsund vil ha over 5 500 innbyggere. Tabellen under viser reiseavstandene. Avstanden i ny kommune vil være mindre dersom fastlandsforbindelse realiseres mellom kommunene.
- Med dette utgangspunktet mener vi det ikke vil være nødvendig å etablere spesielle tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. Det er selvfølgelig ikke noe i veien for at man allikevel kan vurdere tiltak for å styrke lokaldemokratiet.

	Midsund	Raknes	Gangstad	Aukra	Hollingen
Midsund		9	6	60	40
Raknes	9		15	60	39
Gangstad	6	15		67	51
Aukra	60	60	67		23
Hollingen	40	39	51	23	

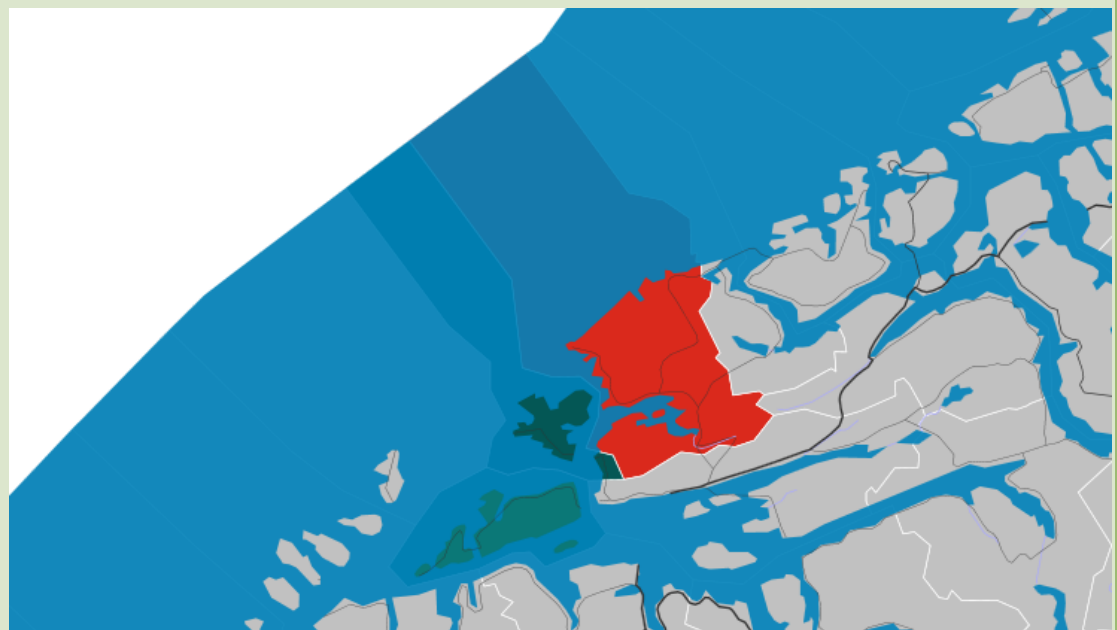
Reiseavstander i minutter mellom tettsteder (+ Raknes og Midøy) i Aukra og Midsund. Kilder: SSB og visveg.no

Oppsummering alternativ 11 - Aukra + Midsund

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre mellom 25 og 49 prosent.	5/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til færre partier representert i kommunestyret.	0/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til liten endring i muligheten for innbyggermedvirkning.	5/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i noe grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsrom for de involverte kommunene.	5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil i liten grad føre til endringer i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen.	0/10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i liten grad kalles «hverdagsregioner» i dag, og det vil være en stor jobb å skape en felles identitet.	0/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i liten grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver. Nye oppgaver vil sannsynligvis føre til økt interkommunalt samarbeid.	0/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i liten grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	10/10	
Samlet vurdering	Alternativ 11 får en samlet poengscore på 30 poeng.	30/100	

Alternativ 12:

Aukra
+ Fræna
+ Midsund

Høy politisk deltagelse

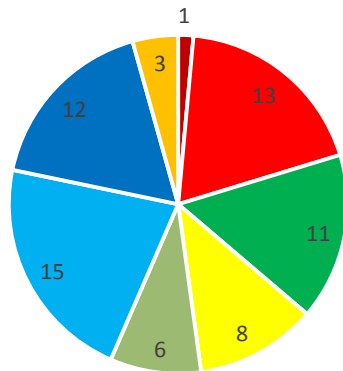
- Valgdeltagelse
  - Valgdeltagelsen varierer i kommunene som inngår i alternativet, men erfaringer fra tidligere sammenslåinger viser at det er lite sannsynlig at valgdeltagelsen samlet sett vil endre seg som følge av kommunesammenslåingen. Det er mer sannsynlig at deltagelsen vil følge en nasjonal trend.
- Størrelse på kommunestyre
  - Samlet antall kommunestyrerepresentanter i Aukra, Fræna og Midsund kommuner i dag er 69. Det er ikke noe fasit på hvor stort et kommunestyre skal være. Minimumsantallet for en alternativ 12-kommune er 27 representanter, men dersom man tar utgangspunkt i den største kommunen (Fræna) vil antallet være 31 representanter. Erfaring fra tidligere sammenslåinger viser at antallet representanter i en ny kommune ligger nært opp til antallet i den største kommunen før sammenslåing. En nedgang fra 69 til 31 representanter utgjør 55 prosent.

Høy politisk deltagelse

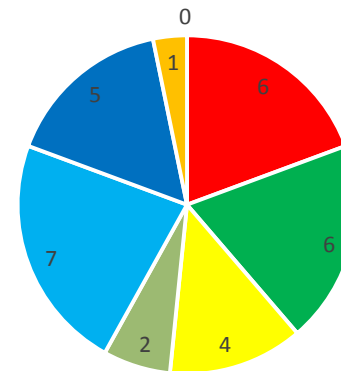
- Politisk representasjon:

- Aukra er den kommunene i utredningen med flest partier/lister i kommunestyret. De har 8. Midsund er den kommunen med færrest, og har 5. Fræna har 7 partier.
- Kakediagrammet nede til venstre viser hvor mange kommunestyrerepresentanter de ulike partiene har til sammen i kommunene i dag.
- Med utgangspunkt i stemmetallet ved valget i 2011, og et kommunestyret på 31 representanter i den nye kommunen, har vi regnet ut mandatfordelingen etter sammenslåing. Det er illustrert i kakediagrammet nede til høyre. Det er viktig å understreke at dette er illustrasjonsberegninger. Antall kommunestyrerepresentanter, hvor mange partier/lister som stiller til valg og valgresultat vil avgjøre hva endelig stemmetall blir i en ny kommune.
- Antall partier/lister i en ny kommune vil være 7, det betyr at Midsund vil ha en økning i antall partier å velge imellom, mens Aukra vil få en nedgang. Fræna har det samme antallet. Det vil være SV som faller ut.

Alt 12 - før sammenslåing

Alt 12 - etter sammenslåing

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Aukra

■ SV ■ AP ■ SP ■ KrF ■ V ■ H ■ FrP ■ Lokal liste Aukra

Høy politisk deltagelse

- Innbyggermedvirkning
  - Kommunene i utredningen har flere valgmuligheter for innbyggerne til å engasjere seg, men noen av kommunene har flere valgmuligheter enn andre.
  - Kun Molde har et organisert velsamarbeid.
  - Fræna er den eneste kommunen som har kontaktutvalg/råd for innvandrere.
  - Fræna har også kontaktutvalg for frivillige organisasjoner.
  - Verken Fræna, Aukra eller Midsund har organisert velsamarbeid, eller melder om at innbyggerne bruker innbyggerinitiativ.
  - Samlet sett vil en sammenslåing av Fræna, Aukra og Midsund føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning, spesielt for Aukra og Midsund.

Lokal politisk styring

- Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom
  - En ny alternativ 12-kommune vil ha et innbyggertall på 15 321 innbyggere per 1. januar 2015. En slik kommune vil ha kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.
  - Vi har sett at det opplevde politiske handlingsrommet er nært knyttet til hvordan den økonomiske situasjonen i kommunen er. I kommunene med høye inntekter og/eller god økonomistyring oppleves det politiske handlingsrommet større enn de kommunene som har lave inntekter og/eller dårligere økonomistyring. I ROR-kommunene er det Aukra som opplever det største politiske handlingsrommet, mens Fræna opplever det minste. Ser man resultatet fra spørreundersøkelsen i alle kommunene under dette, har de et snitt på 3,65. Det trekker i retning av at politikerne ikke føler de har et stort politisk handlingsrom.
- Interkommunalt samarbeid
  - En kommune med Aukra, Fræna og Midsund vil innebære en avvikling av samarbeidsbehov for noen kommuner, men øvrige kommuner som deltar i samarbeidsordningen vil fortsatt ha et behov for at ordningene opprettholdes. Dette alternativet vil ha begrensede effekter i form av avvikling av samarbeid, og nye oppgaver vil trolig innebære etablering av flere interkommunale ordninger.

Lokal identitet

- Vi har med bakgrunn i pendlingsmatrisen vurdert om strukturalternativet med Aukra, Fræna og Midsund utgjør en «hverdagsregion».
- Kommunene som inngår i sammenslåing kan i liten grad kalles «hverdagsregioner» i dag. Det er lite pendling mellom kommunene og alle tre kommunene har forholdsvis stor innpendling til Molde. Fræna og Aukra har over 25 prosent innpendling til Molde.

		Arbeidssted										
		Molde	Aukra	Midsund	Vestnes	Rauma	Fræna	Eide	Neset	Gjemnes	Sunndal	Utenfor
Bosted	Molde	84,8	1,0	0,3	0,4	0,4	2,4	0,3	0,2	0,4	0,3	9,5
	Aukra	26,4	58,0	0,2	0,1	0,1	2,9	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
	Midsund	15,3	0,3	73,6	0,2	-	0,5	0,5	-	-	-	9,6
	Vestnes	8,5	0,1	0,1	74,1	1,9	0,4	0,0	0,0	-	0,4	14,4
	Rauma	7,3	0,1	0,1	1,8	80,7	0,1	0,2	0,1	0,0	0,5	9,2
	Fræna	29,7	2,1	0,2	0,3	0,2	54,0	2,3	-	0,2	0,3	10,8
	Eide	21,0	0,7	0,1	0,2	0,3	10,4	51,2	0,1	0,8	1,1	13,9
	Neset	20,9	0,3	0,1	0,3	2,7	0,5	0,1	50,9	1,3	11,5	11,6
	Gjemnes	26,3	0,4	-	0,1	0,3	1,6	0,7	3,1	49,0	1,3	17,1
	Sunndal	2,1	0,1	0,0	0,1	0,9	0,1	-	0,9	0,1	86,8	9,1
	Utenfor	10,1	7,3	4,8	8,6	6,7	4,8	8,2	2,2	7,9	11,6	

Pendlingsmatrise mellom kommunene i Molde-regionen. I prosent. Kilde: SSB.

Oppgavepotensial for større kommuner

- I tillegg til de to brede regionale alternativene er det fem andre alternativer som passerer minimumsgrensen på 15 000 – 20 000 innbyggere som ekspertutvalget tilrådte. Tre av disse inkluderer Molde. Felles for disse vil være at det kan antas at de vil ha et tilstrekkelig grunnlag for å ivareta de fleste oppgavene som i utgangspunktet skal overføres til alle kommunene («basispakken»). En overføring av videregående opplæring og kollektivtransport vurderes som ikke aktuelt, dels fordi de nye kommunene ikke vil utgjøre bærekraftige og rasjonelle enheter for oppgavene og dels fordi løsningene vil skape betydelige restfunksjonsutfordringer for øvrige kommuner.
- Alternativ 5 kommer i denne «mellomkategorien» når det gjelder oppgavepotensial.

Tiltak for et styrket lokaldemokrati

- Både avstander og innbyggertall vil være avgjørende for om det er behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet i forbindelse med en kommunesammenslåing. En kommune bestående av Aukra, Fræna og Midsund vil ha i overkant av 15 000 innbyggere. Tabellen under viser reiseavstandene.
- Med dette utgangspunktet mener vi det kan være aktuelt å etablere noen tiltak. Befolkningsstørrelsen tilsier at det ikke er nødvendig å etablere lokalutvalg, men geografisk kan det være aktuelt for å sikre deltagelse fra hele kommunen. Politisk ledelse må også være bevisst på å være tilstede i hele kommunen.

	Elnesvågen	Bud	Tornes	Nerland	Malme	Sylte	Trondshaugen	Aureosen	Midsund	Raknes	Gangstad	Aukra	Hollingen
Elnesvågen		20	8	20	13	7	28	21	67	67	85	50	30
Bud	20		12	17	32	27	47	40	93	93	104	89	49
Tornes	8	12		18	21	15	35	28	81	81	92	77	38
Nerland	20	17	18		33	27	48	40	93	93	104	90	50
Malme	13	32	21	33		6	17	10	56	56	67	39	19
Sylte	7	27	15	27	6		21	14	67	67	78	63	23
Trondshaugen	28	47	35	48	17	21		7	40	40	51	23	3
Aureosen	21	40	28	40	10	14	7		46	46	57	29	9
Midsund	67	93	81	93	56	67	40	46		9	6	60	40
Raknes	67	93	81	93	56	67	40	46	9		15	60	39
Gangstad	85	104	92	104	67	78	51	57	6	15		67	51
Aukra	50	89	77	90	39	63	23	29	60	60	67		23
Hollingen	30	49	38	50	19	23	3	9	40	39	51	23	

Reiseavstander i minutter mellom ulike områder i Aukra, Fræna og Midsund. Kilder: SSB og visveg.no

Oppsummering alternativ 12 - Aukra + Fræna + Midsund

Vurderingskriterium	Vurdering	Poengscore	Smiley
Valgdeltagelse	Sammenslåing vil sannsynligvis føre til liten endring i valgdeltagelse.	5/10	
Størrelse på kommunestyret	Anslått nedgang i antall folkevalgte vil utgjøre over 50 prosent.	0/10	
Politisk representasjon	Sammenslåing vil kunne føre til færre partier representert i kommunestyret.	0/10	
Innbyggermedvirkning	Sammenslåing vil føre til positiv endring i muligheten for innbyggermedvirkning.	10/10	
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	Sammenslåing vil i noe grad føre til mer kapasitet og relevant kompetanse, samt politisk handlingsrom for de involverte kommunene.	7,5/10	
Interkommunalt samarbeid	Sammenslåing vil i liten grad føre til endringer i behovet for interkommunalt samarbeid i regionen.	0/10	
Lokal identitet	Kommunene som inngår i sammenslåing kan i liten grad kalles «hverdagsregioner» i dag, og det vil være en stor jobb å skape en felles identitet.	0/10	
Oppgavepotensial ved større kommuner	Sammenslåing vil i noe grad føre til at den nye kommunen har potensial for å ta på seg nye oppgaver.	10/20	
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	Sammenslåing vil i noe grad føre til behov for tiltak for å styrke lokaldemokratiet.	5/10	
Samlet vurdering	Alternativ 12 får en samlet poengscore på 37,5 poeng.	37,5/100	

Oppsummering og videre arbeid

Oppsummering samlet vurdering lokaldemokrati

Alternativ	Kommuner	Samlet vurdering - poeng	Samlet vurdering - smiley
1	Hele ROR – Molde, Aukra, Midsund, Vestnes, Rauma, Fræna, Eide og Nesset	55	
2	Romsdalshalvøya – Aukra – Eide – Fræna – Midsund - Molde – Nesset - Gjemnes	65	
3	Aukra – Eide – Fræna – Midsund	37,5	
4	Aukra – Midsund – Vestnes	35	
5	Eide – Fræna – Molde	55	
6	Nesset – Sunndal	47,5	
7	Rauma – Vestnes	47,5	
8	Fræna – Molde	60	
9	Eide – Fræna	37,5	
10	Aukra – Molde	60	
11	Aukra – Midsund	30	
12	Fræna – Aukra - Midsund	37,5	

Oppsummering av lokaldemokrati - poeng

Tabellen oppsummerer vurderingen av tjenester for hvert alternativ, vist med poengscore. Fargene i tabellen tilsvarer fargene på smileyene som er brukt i vurderingene av hvert alternativ tidligere i rapporten. Som vi ser får nesten samtlige alternativ, men unntak av alternativ 11, middels score.

Kriterium	Vekt	Alt 1	Alt 2	Alt 3	Alt 4	Alt 5	Alt 6	Alt 7	Alt 8	Alt 9	Alt 10	Alt 11	Alt 12
Valgdeltagelse	10	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Størrelse på kommunestyret	10	0	0	0	0	0	5	5	5	5	5	5	0
Politisk representasjon	10	0	0	0	10	10	10	10	10	5	10	0	0
Innbyggermedvirkning	10	10	10	10	5	10	5	10	10	10	10	5	10
Kompetanse, kapasitet og politisk handlingsrom	10	5	5	7,5	5	5	7,5	2,5	5	2,5	5	5	7,5
Interkommunalt samarbeid	10	10	10	0	0	5	0	0	5	0	5	0	0
Lokal identitet	10	5	10	0	0	5	5	0	5	0	0	0	0
Oppgavepotensial ved større kommuner	20	20	20	10	0	10	0	10	10	0	10	0	10
Behov for tiltak for styrket lokaldemokrati	10	0	5	5	10	5	10	5	5	10	10	10	5
Valgdeltagelse	10	55	65	37,5	35	55	47,5	47,5	60	37,5	60	30	37,5

Tabell med poengsummene på hvert kriterium i hvert alternativ.

Oppsummering lokaldemokrati

- Hvordan resultatene av vurderingene for hvert alternativ oppfattes, vil blant annet påvirkes av hva en legger til grunn som et godt lokaldemokrati.
- Et av Regjeringens mål for en ny kommunereform er et styrket lokaldemokrati. Regjeringen legger til grunn at større kommuner skal kunne få overført flere oppgaver, og dermed være et viktigere lokaldemokratisk organ for sine innbyggere. De legger også til grunn at større kommuner vil gi grunnlag for større styringskapasitet og gjennomføringskraft, og at en vil ha god kapasitet og kompetanse til å få fram saker til politisk nivå. Regjeringen legger også til grunn at større kommuner vil redusere behovet for interkommunalt samarbeid, og at tjenestene dermed kan styres direkte fra kommunestyret og ikke indirekte.
- Dersom en legger Regjeringens målsetning til grunn, så gjør alternativ 1 og 2 gjør det bra i vurderingene. Dette er knyttet til at omfanget av interkommunale samarbeid vil reduseres kraftig og det er disse to alternativene som har størst oppgavepotensial ved en høyere kommune. Samtidig er det blant annet i disse alternativene nedgang i antall folkevalgte vil være høyest.

Oppsummering lokaldemokrati

- Hvor mange lokalpolitikere som er i en kommune, og hvordan antallet vil være etter en kommunesammenslåing, er en annen måte i vurdere lokaldemokratiet på. Hvis en tar det utgangspunktet, er det alternativ 6-11 som gjør det best i vurderingene. Alle strukturalternativene vil få nedgang i antall folkevalgte, men vi anslår at disse alternativene får den laveste nedgangen.
- Det er også ofte knyttet diskusjon til om en sammenslåing vil føre til at færre eller flere partier er representert i en ny kommune. Vi har gjort en beregning av dette, gitt noen forutsetninger, som viser at alternativ 4-8, samt 10 kan regne med å ha flere partier representert etter en sammenslåing. Av alternativene det er nedgang, så er det først og fremst lokale lister som vil falle ut. Det er viktig å gjenta at dette kun er illustrasjonsberegninger.
- Andre alternativ som gjør det bra i vurderingene er 5, 8 og 10. Fellesnevneren i disse alternativene er at Molde inngår. Størrelsen gjør at antall interkommunale samarbeid vil reduseres, og kommunen vil være rustet til å påta seg nye oppgaver.
- Ved en kommunesammenslåing kan det være behov for tiltak for å styre lokaldemokratiet. Det er alternativ 1 som i høyest grad vil ha et slikt behov.

Videre arbeid

- Dette er fjerde delrapport av fem som skal leveres til Romsdal regionråd. De resterende skal leveres på følgende tidspunkt:
  - Sluttrapport med helhetsvurdering av strukturalternativene: 18. mai 2015

Referanser

Referanser

- Aardal, Bernt (red.). Valgdeltakelse og lokaldemokrati. Kommuneforlaget. Oslo 200
- Brandtzæg, B.A. 2009. Frivillige kommunesammenslutninger 2005-2008. Erfaringer og effekter fra Bodø, Aura, Vindafjord og Kristiansund. TF-rapport 258/2009.
- Dahl, R.A & Tufte, E.R. (1973): *Size and Democracy*. Stanford University Press, Stanford.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2014. Kriterier for god kommunestruktur – delrapport fra ekspertutvalget for kommunereformen. Mars 2014.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2014. Kommuneproposisjonen 2015 (Prop. 95 S (2013-2014)). Mai 2014.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2014. Kriteriet for god kommunestruktur – sluttrapport fra ekspertutvalget for kommunereformen. Desember 2014.
- Meld.St.14 (2014.2015) Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner
- Nilsen, J.K. og Landset, M. 2012. Kommunesammenslutning Røyken og Hurum – muligheter og konsekvenser. NIVI-rapport 2012:6.
- Bø, L.A og Spilsberg, E. 2013. E39 Vestnes-Molde – kommunedelplan og konsekvensutredning. Rambøll 2013.
- Vinsand, G. og Langset, M. 2013. Status for interkommunalt samarbeid i Møre og Romsdal. NIVI-rapport 2013:3.